

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

Dialogus Boneaventure

Bonaventura <Heiliger>

Impressus Parisij, Anno domini. 1497. Die. 17. Junij

[urn:nbn:de:hbz:5:1-235518](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:5:1-235518)

Incipit dialoꝝus

sancti Boneauenture Cardinalis in quo anima deuota meditando interrogat. Et homo mentaliter respondet.

H Lecto genus mea ad patrem domini mei iesu chris̃ti a quo omnis paternitas in celo et in terra nominatur. vt det vobis sc̃dm diuicias glorie sue virtute corroborari per spiritũ eius in interiore homine xpm per fidem habitare in cordibus vestris in caritate radicari et fundari. vt possitis cõprehẽdere cũ oĩb⁹ sc̃ris q̃ sit lōgĩtudo latitudo/sublimitas/et pfundũ. scire etiã sup̃eminẽtẽ scie caritatẽ xpi vt ipleamini i oẽm plenitudinẽ dei. ¶ Paulus apls vas electionis/sacrariũ diuine sc̃tificatõis/speculũ ⁊ exẽplar fraternæ cõreplatiõis/in ṽbis p̃missis primo ostẽdit nobis mentalẽ exercitationis ortũ obiectũ ⁊ fructũ. Mentalis em̃ exercitatio si d̃z esse pia/et saluifera. opoztet q̃ habeat potẽtiã sup̃naturalẽ p̃fortatẽ sapiẽtiã regulantẽ/clemẽtiã cõsolantẽ. flectet ergo aĩa deuota diuine cõreplatiõis amore succensa/genua m̃etis ante thronũ btĩssime ⁊ incõphẽsibilis trinitatis/prius hũiliter postulet sapiẽter dei patris cõfortantem potentiam in labore depressa succubare

a ij

dei filij regulatricē sapiam: ne errore seducta a ve-
ritate deuiet. dei spūs sc̄ti cōsolatricē p̄teratē ⁊ cle-
mentīā: ne tedio deuicta deficiat. Qē em̄ datū op-
timū: ⁊ oē donū p̄fectū: desurū est descendēs a pa-
tre luminū: ⁊ sc̄dm̄ augustinū. Qē bonū nostrū aut
deus est. aut a deo est. Vñ in omni boni operis iūto
ill e est iuocāndus: a quo om̄e bonū originaliter pro-
gredit: p̄ quē oē bonū exēplariter producit ad quē
oē bonū finaliter reducitur. Hec est illa inestimabilis
trinitas: pater et filius et spūs sanctus: quā tangit
ap̄ls cū dicit. flecto genua mea ⁊c. vsq; ad vt pos-
sitis Sc̄do ostendi illius salutare m̄talīs exer-
citationis obiectum. obiectū v̄re exercitationis
deuote mētis. diuini esse interiora. exteriora. in-
feriora. et superiora. Debet em̄ deuota aīa p̄ m̄tale
exercitiū cōtēplationis radiū deflectere ad interi-
ora sua vt videat qualiter sit creata per naturā de-
formata p̄ culpā. reformata p̄ gratiam Debet sc̄do
cōuertere radiū cōtēplatiōis ad exteriora: vt co-
gnoscat quā instabilis sit humana opulētia. quam
mutabilis hūana excellētia quam miserabilis mū-
dana magnificentia. Debet tertio p̄uertere radiū
cōtēplationis ad inferiora: vt intelligat humane
mortis inuitabilem necessitatē. iudicij finalis for-
midabilem austeritatē. pene infernalis intollerabi-
lem penalitatem. Debet quarto p̄uertere radiū
cōtēplationis ad superiora: vt cognoscat ⁊ sapiat

23
celestis gaudii inestimabilem preciositatem. ineffabilem deliciasitatem et interminabilem eternitatem. Hec est crux beata quattuor finibus terminata: in qua o anima deuota cum tuo dulcissimo ihesu christo debes iugiter meditando perdere. Hic est ille currus igneus quattuor rotis consiliis natus: in quo debes post tuum amicum fidelissimum assidue contemplanando celi palatium conscendere. Hec est quadruplex regio videlicet orientalis. occidentalis. aquilonaris. et meridionalis quam tu o anima: quotidie debes quasi peregrinando incedere et quasi tuum specialissimum delictum in ea speculando querere et inuestigare: ut possis cum sponsa dicere. In lectulo meo per noctem quiesui quies diligenter anima mea. Hec quattuor tangit apostolus cum subiungit: ut possitis comprehendere cum omnibus scitis quies sit longitudo. latitudo. sublimitas. et profundum. ¶ Tercio ostendit fructum salutifere mentis exercitationis. fructus autem istius exercitationis salutifere si diligenter et laudabiliter exequatur: est felicitas eterna que est quid optimum: et pulcherrimum: et per se sufficientissimum. nullo extra se indigens in qua videbimus et amabimus: vacabimus et laudabimus in eternum et ultra: cum qui est super omnia benedictus in secula. Hunc fructum promittit apostolus quando sermonem concludit dicens: ut impleamini in omnem plenitudinem dei. Hanc plenitudinem tunc inuenimus quando erit voluntati plenitudo pacis rationi plenitudo lu

eis memorie continuatio eternitatis. Tūc erit de⁹
oīa in oībus. cum a ratione oīs error/ a voluntate
oīs dolor/ et a memoria oīs timor reccesserit/ et suc-
cesserit illa quam speramus mira serenitas/ diuina
iocunditas/ eterna securitas. Hūc tractatū instigā-
te consciencia propter simpliciores quosq; simpli-
cibus verbis de scōrū dictis compilauī p modum
dyalogi. In quo aīa deuota veritatis eterne disci-
pula meditādo interrogat. et homo idest ratio inte-
rior mentalis loquendo responder. Ut aut ad istū⁹
mētalis exercitationis ineffabilē contēplationem
humiliter inuocando accedamus: genua cordis de-
uote flectamus ante thronum diuine maiestatis/ z
ante solū indiuidue trinitatis. lachrymis et gēmi-
tibus incessanter clamem⁹: vt deus pater p suū bñ
dictū filiū in spū sancto donet nobis grām ex cerci-
tandi mētāliter: vt per hūc ptingamus ad deū qui
est omnis desiderij finis: et complementum.

¶ Prima contēplatio circa interiora vbi anima
perit modum exercitandi in contemplatione.

¶ Anima

Dice queso o homo: dic si post deuotā iuoca-
tionē diuine magnificētie/ z post hūilē im-
plosionē eterne sapientie/ z post demū
humilē z flebilē supplicationē supne pietatis z cle-
mētie grāz exercitādi mētāliter circa hāc quadru-
plicē materiā videlicet longitudinis/ latitudinis/

profunditatis / ⁊ sublimitatis obtinerē: quo ordine
inchoarē. ne meritū huius excercitationis amittā
si indebito ordine ignoranter pcedā. Ordinis em̃
ignorantia / scđm bernardū / pturbat formā merito
rū. nec reputat. scđm eundē rei pfecta cognitio in
nobis existere. cū scimus quid est faciēdum. ⁊ igno
ramus quo ordine sit procedendum.

¶ Homo

O anima: scđm bernardū ad eugenū papam. a te
tua consideratio inchoat ne frustra extendaris ad
alia te neglecta. Idem in meditationibus. Multi
multa sciunt: et seipsos nesciunt. Alios inspiciunt
et seipsos deserunt. deum querētes per exteriori-
ra: deserentes interiora sua. Idcirco ab exteriori-
bus ad interiora redeam. ab interioribus ad supe-
riora conscendam. vt possim cognoscere vnde ve-
nio / aut quo vado / vnde sim / vel quid sim / et ita per
cognitionem mei / ascendam ad cognitionem dei.
Hec bernardus. Item crisostomus sup matheum
Nō minima pars philosophie / est cognitio sui. Itē
ambrosius i exametris. Cognosce te quem tu scis.
attende tibi: vt consideres quid in te intret in cogi-
tatione. quid exeat in sermone. Vitam ergo tuam
o anima: cotidiana discussione examina. Attēde di-
ligēter quātum proficias / quātū deficias / qualis in
moribus / qualis in affectionibus / q̃ similis deo / q̃
dissimilis / q̃ prope / q̃ longe. Illud semper agnosce

q̄tum multo laudabilior ⁊ melior es si te agnoscis
quā si te neglecta/cursū siderū/vires herbarū/cō-
plexiones hoīm/naturas aīalium cognosceres: et
scientiā oīm celestīū ⁊ terrestriū haberes. Redde
ergo te tibi. et si non semp: saltē interdū rege tuos
affectus/dirige actus/corrigē gressus. Igīt: o aīa:
tene consilia scrōꝝ. et primo radiū contēplationis
conuerte ad regionē orientālē/hoc est ad cōsidera-
tionē tue cōditionis. Diligenter ergo considera: q̄
generose a sūmo artifice facta sis per naturā quaz
vitiose a tua voluntate deformata sis per culpam.
Primo ergo considera: q̄ generose formata sis p
naturā. Generositas tua naturalis consistit in hoc
vt estimo: quis tibi naturaliter ad tui decorem im-
pressa est ymago beatissime trinitatis. Un̄ āselm?
fateor dñe et gratias ago: qz me creasti ad ymagi-
nem tuam: vt tu memor sim/te cogitē/te diligam.
Bernardus in suis meditationibus. Scōm interi-
orem hoīem tria in me inuenio p que deum recolo/
conspitio/et concupisco. Sunt autem hec tria me-
morā/intelligētia/ ⁊ volūtas. Cum dei reminiscoꝝ
in ipso delector. Intelligentia intueor/ q̄tū in se sit
incomprehensibilis: qz principiū et finis. quātum
in angelis desiderabilis: qz desiderant in eum prof-
picere. quātū in sanctis oībus delectabilis: qz in
eo assidue letātur. in creaturis oībus admirabilis
qz eas potēter creat/sapienter gubernat/benigne

845
dispensat. Cum deum per voluntatem diligo: me-
metipsum transformo. Hec bernardus. Recogno-
sce o aia mea: q̄ mira et inestimabilis dignitas est
esse non solum vestigiū creatoris quod cōmune est
oib⁹ creaturis. Lauda igit aia mea dñm lauda deū
tuū syon. exp̄giscere et lauda: exulta et gaude. qz
insignita dei ymagine/decorata similitudinē. p̄iceps
rationis/capax eterne b̄titudinis. Sed qz hec mo-
dica nō īmerito forte iudicarent si morte finirētur
exulta et lauda/qz cū predictis dedit tibi naturam
īmortalitatē substantiā incorruptibilē. duratiōē
interminabilem/vitā perpetuā. ymago em̄ eterne
trinitatis non esses: si terminio mortis claudī posses
Hugo de arra et donis aie. O aia: aduerte qz crea-
tor tuus post esse dedit tibi perpetuū esse. deditqz
tibi viuere/ētere/discernere sensib⁹ decorauit: sa-
piētia illustrauit. Tuā igit pulchritudinē attende:
vt intelligas qualē debeas pulchritudinē diligere
qz si temetipsā vt expedit cōtēplari nō sufficis. cur
saltē qd de te existare debeas ex iudicio alieno nō
ppēdis. Spōsū habes: sed faciē eius nō vidisti. ille
te vidit munera misit arrā dedit. Si speciem eius
videres: nō āplius de tua pulchritudinē ābigeres:
scires em̄ qz tā pulcher/tam formosus/tamqz vni-
cus dei filius tuo aspectu captus non esset: si eū sin-
gularis decor tu⁹ et vltra ceteros admirādus non
traxisset. Hec hugo. Sz hec fortassis o aia: nimis

ingratis tibi videntur et modica. propterea auditatio dignitas admirabilem. quia tante simplicitatis es quod nichil potest domum mentis tue inhabitare. nichil ibi potest mansionem facere: nisi simplicitas et puritas trinitatis eterne. Ecce quod dicit sponsus. Ego et pater veniemus ad eum et mansionem apud eum faciemus. Et alibi. festinans descende. quia in domo tua oportet me manere. Illi enim mentem nulli possibile est nisi soli deo quod hanc creauit. ipse enim est qui intimior intimo tuo esse prohibet. sicut augustinus testatur. Sau de o felix anima: quod cotidie cor suum mundat ut inhabitantem deum suscipiat. cuius hospes nullo bono indiget quia autorem omnium bonorum habet in se. O quam beata anima apud quam deus requiem inuenit que dicere potest. Qui creauit me: requiem in tabernaculo meo. Negare siquidem ei celi requiem non poterit. que sibi in hac vita requiem in mente preparauit. Hec bernardus. O anima: nimis es amara si non sufficit tibi tanti hostis presentia quia scis quod tam liberalis est: quod communicabit tibi de bonis suis. quia tam pius est quod ditabit te de donis suis. Nullo modo deceret tamen principem dimittere suum hospitum indigentem. Adorna igitur thalamum tuum: et suscipe regem christum de cuius presentia exultabit et letabitur tota familia tua. O vere mira et multis admirabilis sententia. Rex cuius pulchritudinem sol et luna mirantur. cuius magnitudinem celum et terra reuerentur. de cuius sapientia agmina spi

rituum illuminantur. de cuius clementia omnium
beatorum collegia satiantur. Tale tuum o aia deside-
rat hospiciū tuū cenaculū: plusquā celeste palaciū
appetit et exoptat. Delicie enim sue sunt: esse cum
filiis hominū. Sed si hec adhuc te non moneāt ad
laudandū creatorē tuū. cōvertere contēplationis
radium ad quartū beneficiū. ⁊ recognosce q̄ tante
capacitatis es q̄ nulla creatura citra deum sufficit
saciare tuū desiderii. Hugo de sācto victore dicit.
Omnis iocunditas/omnis suauitas/oīs potentia/
omnis opulencia creaturarum afficere cor humanū
possunt saciare vero non possunt. Anselmus loqui-
tur. Omnis creatura que deus nō est: in inopia est
Et quia reuera secundum gregorium in moralib⁹.
Anima humana que ad deum appetendū facta est
quidquid extra deum appetit: minus est. Jure em̄
nō sufficit: quod deus nō est. Jam vt estimo anima
sufficit tibi. q̄ vidisti tuā nobilitatem que est valde
laudabilis. conuerte nunc radium contēplatiōis
ad tuam super ceteras creaturas potestatem. que
reuera est amabilis. Hugo de arra anime. O ani-
ma mea: quid dedit tibi sponsus tu⁹. Respice mū-
dum istum. Omnis naturalis creatura ad hunc fi-
nem suū cursum dirigit: vt tuis vtilitatibus deser-
uiat. tuis oblectatiōibus scdm distinctionem tēpo-
rum indefinēter occurrat. Vnde iam aia mea et di-
ligenter considera: q̄ creator tuus et amicus tuus

sponsus tuus totā machinam mōdialem ad tuum
ordinauit mysteriū. Ecce angeli purgāt et iſlāmāt
tuū affectum/illuminant ⁊ informant intellectum.
perficiūt et custodiunt totum tuū subiectum. Ma-
gna enī dignitas est habere tales doctores/tales
consolatores/tales cōseruatores. O aīa: si videre
posses quāto gaudio quātoq; tripudio assistūt orā-
tibus. iuersunt meditātibus/quāto studio nos ī bo-
no cōseruāt: quāto desiderio nos et nostrā salutē
eternam expectant. Celū tibi deseruit per suū mo-
tum/ luminaria celi per suū influxū/ sol causat tibi
diē/luna illuīat tibi noctē. Ignis tēperat aeris fri-
giditytē/aer mitigat tibi ignis internā caliditatem
aqua tibi inūdat fetorē/mitigat tibi sitis ardorem/
fecundat terre rigorē: terra vero te sustentat sua
soliditate: recreat sua fertilitate: delectat sua ame-
nitate. Ecce o anima: breuiter discurristi per singu-
la: ab inferioribus ad supiora: ⁊ inuenisti q; omnis
creatura ad hunc finē ex diuina ordinatione cursū
suum dirigit: quatinus tuis vtilitatibus deseruiat
tuisq; oblectatiōib⁹ indefinēter occurrat. Sed ca-
ue aīa mea: ne non sponsa sed adultera dicaris: si
munera dantis plusquam affectū amantis diligis.
Augustinus in libro confessionū. Cle tibi aīa si ob-
erras in vestigiis suis. si nutus suos p eo amas: vt
tēporalia lucra recipias. et nō aduertis qd innuat
illa beatissima lux que purgate mētis intelligentia

cuius vestigi a z nutus sūt oīm creaturarum decus
Adhuc si forte ignoras te o pulcherrima mulierū
egredere z abi post vestigia gregū irrationalium
creaturarū: q̄ sūt vestigiū creatoris. tu vero specu-
lum beatissime trinitatis. Ergo oib⁹ hiis dignior
et excellentior cōprobaris. et pasce hedes tuos iux-
ta tabernacula pastoz: idest cōuerte cogitatiōes
tuas ad choros angeloz: quibus quodāmodo simi-
lis est in natura: et con ciuis eris in gloria.

¶ Anima

Jam satis silui. diuq; tacui. Jam cum verecūdia et
rubore nunc cōpellor dicere et cōfiteri. q̄ ad hanc
dignitatē modicū aduerti amorem meū. Deu ego
infelix et misera nimis: indigne et irreuerenter p-
stitui. vane et negligēter vixi: z vt verū fatear. Se-
cundū bernardū. Quanto pfectius dignitatē meā
aspicio: tanto magis vitā degenerē me duxisse con-
fundo et erubesco. timeo quod tanto grauior sit
culpa: quanto dignior et nobilior est natura. formi-
do q̄ tāto maior est offensa: quāto maior est illi⁹ qui
offenditur excellētia. ptimesco q̄ tanto peior est in-
iuria: quāto maiora fuerūt illius cui iniuria irroga-
tur bñficia. Deu heu heu dñe deus: iam ex dignita-
te substantie ppendo vilitatē malicie. ex speciosita-
te nature: cognosco deformitatem culpe. ex recoz-
datione beneficiorū acceptoz: intelligo ingratitu-
dinē factorum meoz. Deu heu heu domine deus

meus: ve michi misere. Jam video / iā agnosco q
quidquid a sūmo datore accepi ad vsum vite tran-
sitio: miserabiliter inflexi ad vsū prauitatis ⁊ cul-
pe. Hic loquit̃ bernardus. Tranquilatē humane
pacis / cōverti ad vsum varie securitatis pegrinati-
onē terre: pre habitatione dilexi patrie. Salutē et
sanitatē corporis / redege in seruitutē misere volu-
ptatis / habūdantiā vbertatis / nō ad necessitatem
corporis: sed ad supfluitatē expendi misere cupid-
tatis. Ipsa serena blandimēta aeris michi seruire
coegi / ad amorē terrene delectationis. Timeo: et
heu valde pertimesco / vt simul nos oīa ferire peni-
tendo vel pugnando debeāt. que viciis nris male
subiecta seruiebant. Hec gregorius in omelia.

¶ Homo.

O aīa: iam equaliter perpēdo q bona est tua cogi-
tatio. ex verbis tuis sentio. q nō fuit frustra mea ā
monitio. Videſ michi q lumine diuine sis aliquali-
ter illuminata: tactu veri luminis mora. Qz scdm
beatū gregoriū in moralibus. Unusquisqz dum ta-
ctu veri luminis illuminatur. sibi ipsi ostenditur: vt
inde cognoscat / qd est iustitia dei: vñ erudit. Unde
sancti viri / quo altius apud deū virtutū dignitate
proficiūt: eo subtilius se indignos esse deſpēdūt.
qz dum proximi luci fiūt: quidquid eos in semetip-
sis latebat inueniunt. Hec gregorius. Igītur si o-
aīa luce veritatis tacta dignitatem tuā quam hac

248
tenus non attēdisti agnoscis: culpā per quā creato-
rem tuū offendisti intelligis. Vidisti quā genere
formata sis per naturā: vide nunc quā viciose de-
formata sis per culpā. Reduc ergo aīa erūpnosa et
misera ad memoriam errorem et delictū: et perduc
osq; in celū rugitū et lamentum. Cogita aīa pfida
perdita dei/adultera xpī: quid fecisti: dereliquisti
in celū castū amatorem tuū contēpsisti creatorem
tuū. repudiasti sponsum tuū: turbasti deum tuum
irreverēter tractasti angelū tuū sanctū custodem.
Eras templū dei sanctū/sponsa xpī/sacrariū spūs
sancti. Que est ista subita cōversio: repētina muta-
tio. de dei virgine facta est corruptio sathane. de
sponsa xpī scortū execrabile. de habitaculo spiritū
sancti. facta est tuguriū dyaboli. Anselmus ī libro
de ploratione virginitatis pdite. Recordare o aīa
propter quod vendideris decorē tuū. propter quē
abieceris honorem tuū. pro quo tam turpiter dese-
daveris vultū: que tanta bona pro tam vili precio
alias peccato vendidisti.

¶ Anima.

Recognosco. O homo: qz verū loqueris. et nō īm-
merito de tanta actuali trāsgressione rephendis.

¶ Homo

O aīa: quare tot bonis te spoliasti. quare tot bona
opa neglexisti. quare tot ānos/ tot dies/ tot horas/
sine fructu viristi. Un̄ bernardus ait que sequunt.
O dñe deus: quot tempora pfluxerunt in quibus

ne fructu vt aspitio viri. quomō corā te subsistam
uomodo ad te potero leuare faciē meā in illo ma-
no et terribili examine: qñ numerare iussero om̃s
dies meos: querēs fructū meum? O dñe cur inter-
misi vllō tēpore te versari in corde meo: te tota mē
te complecti: in tua dulcedine delectari. oīa interi-
ora mea. Mea vbi tunc erant: qñ tecū non erāt: cū
a te habeat omnis creatura quicquid habet deside-
rabile: laudabile: et delectabile. Nec bernardus.
Deu dñe: nūc intelligo sed cōfiteri erubescō. Spe-
cies ⁊ decor creaturarū decepit oculū meū: et non
aduertī: quia speciosior creaturis oībus tu es: qui
bus tantūmodo vnam tue inestimabilis pulchritu-
dinis guttā coīcasti. Quis enī ornauit celum syde-
ribus: aerem volucris: aquas piscibus: terram
plantis et floribus: Nōne tu clemētissime pater: p
te illa celestium spiritū agmina variis donis sunt
ornata. Nōne seraphin p te ardēt dilectiōe cheru-
bin lucent cognitione: tuis donis iudicant throni.
CDe tuis muneribus dñant dñatiōes inclyte: ex
tua vtute presunt principatus: ex tua potestate de-
mones arcent prātes: ex tua pfunda potētia mira-
cula faciūt virtutes: ex tuo precepto archāgeli ma-
gnis nūciāt maiora: āglī vō mīorib⁹ nūciāt minora
Sz quid sunt hec oīa: nisi tue pulchritudinis modi-
ca sintilla. O iesu fons vnīuerse pulchritudis igno-
sce mīchi misero q pulchritudinē tuā. tā male reco-

9
249
gnoui tam tarde amari / propterea miserabiliter ob
erravi. Dulcedo etiā creaturarum decepit gustum
meū: et non aduertit quod melle dulcior es. Tu enim mel
li et omni creature dulcedinē cōmēdasti. et nō aliud est i
creatura dulcedo vel delectatio quā quiscunq; nisi tue
dulcedinis quā abscondisti timētibus te. Dulcedo enim
omni creaturarū si quis iuste aduertit: nichil aliud fa
cit nisi quod ad tuā eternā dulcedinē nos iuvat. O iesu
fo ns vniuerse dulcedinis et pietatis: ignosce michi
quod tuā inestimabilē dulcedinē et mellifluā pietatē in
creatura tua nō cognoui. nec interno mētis amore
gustavi. propterea miserabiliter oberravi et animā
meam vsq; modo siliq; porcorū saturavi. Sed heu
ut timeo nūq; de pane filiorū tuorū māducaui Ideo
semp in deliciis mūdi ieiuna et famelica pmanēsi. Quod
scōm gregorium causa est. quod nolumus intus gusta
re pfectam dulcedinē propterea ieiuni et famelici
amamus miseri famē nostram. Ergo O dulcissime
iesu modo agnosco quod omnis dulcedo tibi cōtraria
fuit michi afflictio et magna miseria. ¶ Augustin⁹
in libro cōfessionū. Tu enim michi misericordissime
deus in pctis meis semp aderas piissime sustinens
delectatiōes meas malas respiciens amaritudib⁹
amarissimis docensq; p flagella si vellē sine amari
tudinibus delectari non possem nisi in te dñe. Hec
augustinus. Sed hanc doctrinā non intellexi: pro
pterea erravi semper. tñ in omnibus deliciis meis
b i

timui proditorē / timui accusatorē / formidauī repre-
henforē / aliquoties p̄ciam expaui / multoties infa-
miā / nōnūq̄ abhorui gehēnam. et tñ ego heu mise-
ra inter tot tormēta non mutauī voluntatē meam
decepit etiā odor creature olofactū meū et igno-
raui qđ odor tuus o bone iesu fons odoris suauitas
tua facit idē sinēter post te in odorē vnguētoꝝ tuos
rum currere. Decepit sonus fallax auditū meū: et
nesciui quā dulcia faucibus electoꝝ tuozū cōsilia
tua in quā leuia manibus sc̄toꝝ tuozū mādata tua.
O bone iesu fons sapiētie. fac me vel saltem modo
audire vocem tuā / sonet in auribus meis vt cuncta
amaritudine recogitandū michi sit qđ fefellit me il-
la vox miserrima cātantiū z dicētiū. Venite frua-
mur bonis coronemur nos rosis anteq̄ marcescāt
vbiq̄ relinquamus signū letitie nfe zc. Hanc vocē
audiui z nō intellexi et nō aduerti qm̄ oīa vana sunt
et planctu digna. Oīa enim hec et hīs similia cito
transēūt z velut vmbra cito euanescent. Quid em̄
hec vana omnia amatoribus suis profuerunt quid
hec stulta dilectoribus suis contulerunt. quē enim
fructū habuerūt in illis in quibus nūc confundunt
et erubescūt. Sed inter hec omnia tu amantissime
iesu semp michi aderas / vocē tuā frequenter audi-
ui sed non exaudiui inspirationē tuam salutiferam
fensi / sed nō consensi. Quoties michi illud salutife-
re consiliū inspirasti / peccasti / quiesce. Ad que ego

150
miser verba sompnolenta aliquādo respondi. Dñe
ecce modo: siue paululū: modo a vanitate quiescā.
Cito de malignitate erubescā oīa vana et munda-
na derelinquam. Sed heu illud modicū: non habe-
bat modicū et paululū in longū ibat. Augustinus.
Multi eternaliter dānaturi ⁊ finaliter in pctis de-
tinētur. qui se ad vocē dñi nō corrigūt. vocē quidē
occulte inspiratiōis audiūt: s; vitā nō corrigūt dicē-
tes. Cras/cras/et subito ostium claudīt et remanet
pctōr foras ante archam celestis patrie cū voce cor-
uina. q; p pctis gemere noluit cū colūba. Grego-
rius. Heu: q̄ multos in pctis eoz sua ifelicitas p-
strauit multos diurna pax certos reddidit/ eo q̄ il-
los malignus sps graui⁹ ptulit/quo lōgi⁹ q̄etis vsu
negligētes iuenit. Item gregori⁹. Quos em̄ vt cō-
uertant diuici⁹ tollerant: nō puerfos. durius dānat.
Heu mundana mollicies tactū meū nimis misers-
biliter decipiebat: ⁊ ignorauī q̄ tā suavis o bōe ie-
su esset āplexus tu⁹/hōest⁹ actact⁹ tu⁹. tāq̄ delicio-
sum tibi pūgi. Tu⁹ o dulcissime iesu āplex⁹ nō ma-
culat sed mūdāt. tu⁹ actactus nō coīnqnat: s; sc̄ifi-
cat. O iesu fons vniuerse dulcedis ⁊ suauitatis/q̄
tū h; deliciositatis/honestatis/⁊ iocūditatis/q̄ le-
uatue eterne sapiētie ⁊ cognitiōis est sub capite id
est sub ratōe: ⁊ dextera tue diuine clemētie et dile-
ctōis āplexabit me in volūtate. Heu me miseram
quis vnq̄ tam dulce/tam suauē/tamq; deliciosum
b ij

expiri poterit: q̄ inter brachia t̄ati sp̄ōsī req̄escere
inter oscula t̄ati regis et amici fideliter obdormire
Hanc dulcedinē senserāt aīe deuote q̄n optabant
dicentes. Oscule me osculo oris sui ⁊c. Quis mi-
chi det te fratrem meū suggestentē vbera matris mee:
et inueniē te foras solū ⁊ deosculer te/ et introducā
te ī domū p̄fis mei et ī cubiculū genitricis mee: ibi
me docebis p̄cepta dñi Sz o bone de⁹: si hec tā dul-
cia sūt cogitādi: q̄ dulcia possunt eē degustādi. sit ā
suauia sūt legēti: q̄ dulcia erūt p̄ effectum s̄tienti.
Augustin⁹. fac me dulcissie iesu int⁹ gustare p̄ amo-
rē qd̄ gusto p̄ intellectu. Eya dulcissie iesu trāsfige
saluberrimo vulnere amoris tui medulas aīe mee:
vt vere ardeat/ langueat/ ⁊ liq̄fiat/ ⁊ solo deliderio
tuo deficiat cupiat dissolui et eē tecū. te solū semp
esuriant panē vite celestis q̄ de celo descēdisti. te siti-
at fontē vite eterne/ fontē eterni luis/ torrētē vere
voluptatis/ te semp ābiat/ te querat/ te inueniat/ ī te
dulciter requiescat.

¶ Anima.

Et q̄ vesanīa et q̄ infernalīa furia t̄ato t̄p̄e a me p̄-
hibuit talia ⁊ tanta mētis mee solacia tā diuīa gau-
dia tāq̄ meliflua gaudia/ dic q̄so o homo que tanta
malicia/ q̄ t̄ati piculi ratio/ que t̄ati dāni occasio.

¶ Homo

Vide o aīa: q̄ te m̄ fatigata laborib⁹/ tā euacuata
dolorib⁹ inuenire nō valeas cui t̄m dānū ascribis.
peto ḡ vt cū diligētis audias si tibi tantī malī atq̄

dāni causā demonstrauero si tibi dāni tanti inimicū
ostendo. Habes o aīa iūmicū domesticū hostē ami-
cū aduersariū prīmū q̄ tibi malū pro bono reddit
et sub spē amicitie crudelior existēs iūmicus. Hiis
oīb⁹ et aliis īfinitis bōis te priuauit/ hic hostis sal-
ua tua reuerētia est caro tua īfelix ⁊ misera multū
dulcis tibi ⁊ accepta/ hanc cū pauisti inimicū pesti-
mū cōtra te erexisti. hāc cū honorasti hostē cōtra te
crudelissimū armasti/ hanc cū foris variis ⁊ p̄ciosis
indumētis decorasti oīb⁹ interiorib⁹ ornamētis te
spoliasti. nesciēs qđ dicit br̄s gregor⁹ in omelia.
Un̄ caro ad t̄ps suauiter uiuit/ ide spūs ieternū tor-
q̄bit ⁊ gemit. Et ecōtra: quo plus caro p̄mit: eo
de spe celesti anim⁹ securi⁹ letat. vñ p̄ tanta iūria
nobis p̄ te illata cōtinere me āplius nō valeo quin
t. n̄ malū hucusq; sub silētio piculose p̄transitū du-
rius reprehēdā. Scito iquit beatus bernardus in
suis meditationibus. Qui p̄ plures annos tecū vi-
xit ad mēiam tuā cōsedit. cibū de manu tua sūpsit
et ī sinu tuo dormiuit. cū voluit etiā colloqum tecū
habuit. hic iure hereditatis seruus. sed qz delicate
nimis enutriuisti eū et virge peccati leuauit calca-
neū suū. up caput tuū/ ⁊ te sibi ī seruitutē redegit
O aīa misera atq; miserabilis quis te liberabit de
vinculo ip̄perij huius. Exurgat deus et cōterat
inimicus p̄ptor dei/ amicus mūdi/ cultor diaboli.
Quid tibi videtur de illo? Si recte sentis puto q̄

meū dīcis. reus est mortis/crucifigat. Noli ergo
dissimulare/noli differre/noli ꝑcere. Crucifige/cru
cifige eū. Sed in qua cruce. in cruce xpī/ī qua est sa
lus ⁊ resurrectio nra. Hec bernardus. Recole ḡ o
aīa: scōm bernardū in meditatioib⁹ primordia tua
q̄ insignita es dei ymagine/decorata silitudine/def
ponsata fide/dorata spe/ꝑelecta caritate/redēpta
xpī sanguine/ꝑriceps ratiois/capax eterne bñtudi
nis. Quid tibi cū carne/vñ ista pateris? Si diligē
ter oēs ꝑditioes eius aduertis nūq̄ vili⁹ sterq̄liniū
vidisti. Si ei⁹ miserā enumerare vellis q̄ sit ꝑctis
onusta/ꝑuriēs ꝑcupiscētiis/occupata illusiōibus/
cōfusiōe plena/ignominia repleta: qđ de ea habes
aliud nisi cogitatōes fedas ⁊ imūdas. Hec bernar
dus. Idē O aīa diuīa: erubescē silitudinē porci cō
mutari/erubescē voluptare in sceno que es de celo
Idē sup cañ. O aīa qđ diu ī carne es iter spinas v̄sa
ris ⁊ necesse est vt tēptatōes/tribulatōes/ ⁊ impu
gnationū aculeos/ꝑrudēter patiaris. vñ tibi dicūt.
Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias.
O candēs liliū/o tener ⁊ delicate flos increduli et
subuersores sunt tecū: ⁊ cū scorpionib⁹ habitas/vi
de quomō caute ābules. Caro et mund⁹ pleni sunt
spinis. ꝑuersari in hīs ⁊ nō ledi diuīe potētie est et
non humane v̄tutis. Est ⁊ alius inimicus fortis et
crudelis qui in ira calliditate oīm discutit cōsuetu
dines/vētilat causas/ ⁊ scrutat affectus. ⁊ ibi semp

querit causam nocēdi: vbi te viderit studiosi⁹ occu-
pari. Querit em̄ hic hostis antiqu⁹ ad initio hūani
generis inimicus cui illecebras gule ingerat: cui vi-
rus inuidie ifundat: cui blādimēta luxurie obiciat
cui vanitatē supbie p̄mittat. nouit quomō gaudio
fallat/quomō metu opprimat/quomō admiratiōe
seducat. h̄z etiam sibi aliquos obligatos quorū ad
aias decipiēdas ingeniis vrit: ⁊ linguis. O aīa fra-
gilis ad resistendū/facilis ad cadendū/difficilis ad
surgēdū/qualiter istius crudelis aduersarij laq̄os
euadere poteris/quem rātis subtilitatibus p̄ditū
agnoscis. Dec bernardus.

¶ Anima.
Nūc video q̄ nō facile pctm̄ ab illo cognoscit: q̄ in
eo p̄mitur. sed mox cū inceperit se ab illo alienare
tūc demū cognoscit in quāta feditate iacuerit. Iḡ
cum iā meipsā aliquāliter a pctō alienare incipio ⁊
per hoc me et pctm̄ meū agnosco/et nunc āplius a
plāctu me continere non valeo. O dñe deus tu im-
pressisti michi amabilē ymaginē tuā/et ego super-
duri odibilē ymaginem dyabolicā. Heu heu heu
miser: q̄ demonis ymaginē sup̄imp̄si sup̄ ymaginē
dei. Cur non odio huius imitationem cuius abhor-
reo nomen. ipse nulla precedente vindicta pecca-
uit supbiēs. ego vils eius pena peccauī contēnens
ille semel in inocētia cōstitut⁹. ego multoties resti-
tutus ille contra eū qui se fecit/ego contra eū q̄ me
fecit et refecit. ille deū dereliquit p̄mittentem ego
b iij.

fugit deſi pſequentē. ille i malicia deo reprobatē p-
ſtat/ego curro miſericorditer deo reuocante. et ſi
ambo cōtra deū/illem tñ cōtra relinquentē ſe/ego ve-
ro cōtra morientē pro me. Ecce cuius ymaginē ab-
horreo cū me in multis inueniā horribiliozem.

¶ Homo

fuge fuge igit tu horribilis ſubſtātia. fuge teipſam
exterritam a teipſa. Nō ergo ſine rugitu cordis tui
tollera horrozē tuū. ſi tolleras nō te agnoſcis. Nō
em̄ hec fortitudo ſz morti. hebetudo nō eſt ſanitas
ſed obdurata iniquitas.

¶ Anima

Si me video horroz intollerabilis eſt: ſi non video
mors ieuirabilis eſt. O q̄ felix ē q̄ ſibi horribilis: ſz
tñ multū i felicio: cui mors eterna ſenſibilis. Anſel-
mus in orōib⁹. O p̄ patiētiſſime: o rex clementiſſi-
me tegere non valeo ⁊ excuſare: ⁊ tñ confiteri non
modicū erubeſco. Jā cauſam tātoꝝ maloz iuenio
iā qd̄ prius latebat male agnoſco. bernardus i me-
ditatōibus. Cor em̄ meū miſerū dū futurū nō cura-
uit gaudiū: nec diuinū q̄ſiuit conſiliū. a ſeipſo fuit e-
longatū/ ⁊ i amore terreſtriū fuit occupatū vñ ela-
pſū eſt ab illis ⁊ iuolutū. Vanitas decepit luxuria
poſuit/curioſitas abduxit/cruciatbaſ inuidia/ toꝝq̄
baſ iracūdia/ diuidebaſ auaricia/ anxiebaſ accidia
ſitq̄ iungebaſ oibus viciis: qz vnū bonū qd̄ ſibi po-
terat ſufficere dereliq̄t. Nec bernardus. Habeant
ergo in obliuione corā te deus miſiſſime cōſumpta

253
tēpā mea. s; cōcede vt hoc tēp̄s meū residuū forte nī-
mis breue ⁊ momētaneū sit tibi honorificū michi
fructuosū ⁊ p̄rio edificatoriū. Jā piissime de⁹ pro
pter magnitudinē dāni qđ ifelix ⁊ misera miserabi-
liter incurrit: video ⁊ cognosco qđ me ipsam et pctū
meū sufficiēter vt merui plangere nō valeo: si tāta
debet esse nō īmerito pcti detestatio/ quāta fuit in
mīlīa voluptatis delectatio.

C Homo
O aīa: si p̄ te vt asseris delictum tuū non sufficis de
plangere: necesse habes ad aliquē sc̄tōrū puertere
An ignoras sc̄m bernardū: qđ iecur⁹ accessū habe-
mus ad deū. vbi habemus matrē ante filiū: ⁊ filiū
ante patrē. Mater p̄ nobis ostendit filio pectus ⁊
vbera: fili⁹ p̄fī latus et vulnera. Puto qđ nulla pōt
sibi esse repulsa: vbi sūt tot caritatis īsignia/ vel īdi-
cia. In piculis ḡ ⁊ ī āgustus/ ī reb⁹ dubiis mariā in-
uoca/ mariā cogita/ nō recedat ab ore/ non recedat
a corde ip̄am sequēs nō deuias. ip̄am rogās nō des-
pas/ ip̄sa tenēte nō corruēs/ ip̄sa p̄tegēte nō metu-
es/ ip̄sa duce nō fatigaberis/ ip̄sa propitiā puenies
ad veniam. Hec bernardus. Dic ergo o aīa: cū ma-
gna mentis fiducia. O dñā sancta ⁊ p̄petua virgo
maria. si filius tuus per te factus est frater meus:
nōne tu per ip̄m facta es mater mea. exultabo iam
et letabor: qđ quidquid iudicabit de me: pendet ex
sententia matris mee et fratris mei. Hec anselm⁹.

C Anima

Cū peccaui in filiū: irritaui matrē matrē offendere
non potui sine iniura filij: quid ergo o homo: quid
faciam / quo fugiā / quis me reconciliabit matre ira
ta: filio irato.

¶ Homo

O aīa: nō dubites. aīa. nō dubites. Si ambo sunt
offensi: ambo tñ sunt clemētes. ābo piūssimi. fugiat
ergo reus iusti dei iram ad piā matrem fugiat reus
offensa matre ad filiū benignū et dicat. qui factus
es fili⁹ femine propter miām / semina que facta es
mater dei ppter miām. aut misereamini imple et
misere peccatrici: aut ostendite magis misericordē
ad quē ego misera fugere valeā. Dec anselmus.

¶ Anima

O homo: q̄ bonū est ꝑ filiū tuū / q̄ ꝑ solatorū est mi
chi misere verbū tuū. qz si pctm̄ meū recte aspicio:
tūc inuenio / tunc agnosco. q̄ elementa pctis meis
pollui. celū inquināui. astra celi obfuscaui / damna
tos in īferno cruciaui / sc̄tōs ī celo ꝑturbaui ⁊ aera
fedaui / demones letificaui / ⁊ angelos michi datos
ad custodiā irreuerenter tractaui. Un̄ ab oīb⁹ hīs
auxiliū petere pertimesco / ⁊ qz michi iusti iuste in
dignati sunt / ad ipsos confugere non presumo.

¶ Homo.

O aīa: nimis est trepidatio tua / q̄uis placita sit hu
miliatio tua. An ignoras q̄ multi de sc̄tis peccau
erunt / q̄ qualiter nobis peccātib⁹ miseri debeāt: in
suis magnis pctis didicerunt. Cogita moīsem ꝑ

254
phetā eximīū: de diuina potētia dubitātem. Cogita dauid regē scīssimū/ contra diuinā legē adulterio ⁊ homicidio peccantē. Agnosce salomonē sapientissimū: ydola vana ⁊ pessima adorasse. Agnosce etiā manassē regē nequissimū qui plus q̄ oēs reges israel peccauerat/ qui dicebat peccaui sup nūe rū arene maris: ⁊ nō sum dignus videre altitudinē celi pze multitudine iniquitatū mearū. hos semp cogita veniā ipetrasse. Sed quid plura de sanctis veteris testamēti. Cogita et aduerte de scīs noui testamēti. Vide matheū sedētē in tholoneo peccatorē et publicanū et assumptū in discipulū. vide paulū lapidārem stephanū/ ⁊ electū in aplm. vide petrū negantē xpm et mox veniā ipetrasse vel impetrantē. vide milites crucifigentes xpm et tñ de diuina mīa psumētes. latronē in cruce pendentē ⁊ veniam ipetrantē. postremo q̄ illa mulier famosa peccatrix maria magdalena facta est tā specialis amatrix xpi. Oēs em̄ qui quodāmodo cum deo regnāt. vel iā olī sicut nos peccauerūt: vel saltē peccare potuissent si eos diuina clemētia nō pseruassēt quia cuiusq̄ donatum est vt penitus peccare non possit non est hoc nature: sed celestis gratie.

¶ Anima.

Jam mīa nūc secure pphās ⁊ reges iplozo. iā nūc audacter aplos ⁊ martyres iuoco/ pfectores ⁊ vgi nes ⁊ viduas ⁊ oēs sc̄tōs instantēter iterpello sed tñ

pre oib⁹ hiis sacratissimā v̄gine marīā dei genitricē
cōfidētius adorans iuocabo. Scio em̄ q̄ tā dul
cis tā pia/ z tā iuuais est. q̄ nec noīari pōt quin ac
cendat: nec cogitari quin recreet affectū diligētū
se. Hec est em̄ illa q̄ salutē oib⁹ ipetrauit/et totius
huius mūdi reparationē obtinuit. Hec anselmus.
O femina mirabiliter singularis z singlaritē admi
rabilis. p̄ quā elemēta renouant/īfirmi remedianē
hoīes saluant/angeli reintegrant. O femina plena
grā: de cuius plenitudinis habundantia respsa res
ui. ē: et oīs creatura. Bernardus. O benedicta in
v̄etrix gr̄e/genitrix vite/mater salutis vel saluato
ris p̄ te habem⁹ accessum ad filiū tuū: vt p̄ te susci
piat nos/qui p̄ te datus est nobis. excuset apud ip̄z
integritas tua culpā n̄re corruptionis et humilitas
tua deo grata veniā impetret n̄re vanitati. O b̄ndi
cta p̄ grām quā inuenisti/ p̄ prerogatiuā q̄ meruisti
p̄ miām quā genuisti. fac vt qui te mediantē fieri di
gnatus est n̄re infirmitatis et miserie particeps: te
interueniēte et itercedēte p̄ticipes faciat nos eēne
gl̄ie z beatitudinis sue.

¶ Homo

Jam nūc vt estimo aīa aliquāliter cōuertisti radiū
contēplatiōis ad vitandū qualiter formata sis per
naturā. et qualiter deformata sis p̄ culpā. sed con
uerte nūc radiū contēplatiōis ad intueđū qualiter
sis reformata per grām. Scire tñ debes q̄ qñ per
fectius per contritionis lauacrum mentis caligo

255
detergitur: tanto lucidius diuine reparationis be-
neficiū specularur. Pctm̄ em̄ scdm̄ augustinum est
tenebra qua intellectus obtundit̄ et totus interior
homo obtenebratur. vñ necesse est: vt tanto solicitu-
s mēt̄ales oculi a pcti tenebris p cōpunctionis la-
chrymas continue expurgētur/ q̄to āplius p hanc
contēplatōis radius obnubilat̄. Jam ergo o aīa in
affectōibus tuis serenata: dirige radiū contēplati-
onis ad intueđū q̄ profunda dei clemētia/ z q̄ alta
sapientia/ q̄ mira potētia sis per grām reformata
Considera primo qualiter p bñficiū redēptōis te a
pctō originali liberauit. An ignoras q̄ p pctm̄ ori-
ginale eras bonis spūalib⁹ z naturalibus spoliata
potestati p̄ncipis tenebrarū subiugata/ a p̄fia tua
expulsa et exterminata. Sed secundū bernardum
Singularis illa maiestas mori voluit. vt viuerem⁹
seruire vt regnaremus exulare vt repatriaremus/
et ad seruilissima opa iclinat⁹ vt nos p̄stitueret sup
oīa opa sua. Venit em̄ fili⁹ hoīs q̄rere: z salū face-
re qd̄ p̄terat Venit iq̄ huilis: vt te supbū huiliaret
Gregori⁹ i registro Ad hoc vnigēit⁹ dei fili⁹ formā
gnis hūani z n̄c huānitatis suscepit/ ad hoc visibilis
nō solū visibilis s̄ et despicabilis apparuit. Ad
hoc ludibrioꝝ p̄uicias illusionū opprobria/ passio-
nū tormēta tolerauit. vt supbū nō debere eē hoīez
doceret huilis de⁹. Augu O aīa bona terrena x̄ps
contēpsit: vt cōtēnēda mōstraret. z oīa mala terre

na sustinuit: vt sustinēdo doceret. vt neq; in illis q̄-
reret felicitas: neq; ī istis timeret aduersitas. Gre-
gorius. O mira pmixtio. q̄ creator est sit creatura/
q̄ imēsus est caput q̄ diues ē ī oēs paup̄ efficit. Sus-
cepit ymaginē carnis nre vt ymaginē quā fecerat
repararet vt carnē mortalem īmortalitate dotaret
Expergiscere ergo o aīa: et respice in faciē xp̄i tui
vide ⁊ p̄sidera q̄ dñs fecit sup̄ terram/ deus illudif
vt honoreris/ īnocens flagellat vt p̄soleris/ crucifi-
git vt libereris/ agnus īmaculatus occidit vt epule-
ris/ sanguis ⁊ aqua de latere eius lancea emittitur
vt poteris. Respice ergo ad p̄ciū redēptōis/ īnspe-
ce exēplū informatōis. O aīa: respice et considera
q̄ xp̄s dñs ⁊ amicus tuus affligit oī genere pena-
rum/ in oī pte sensuū/ ab oī statu hoīm. Rex illudit/
p̄ses iudicauit/ discipulus tradidit/ aplī relinque-
runt/ p̄tīfices ⁊ scribe ⁊ pharisei tradiderūt/ gēti-
les flagellauerūt/ turbe cōdēauerūt/ milites cru-
ciferunt. Bernardus. Caput illud angelicis tre-
mebūdū spiritibus densitate spinarū pūgit/ facies
pulchra p̄ filiis hoīm sputo iudeoz deturpatur
oculi lucidiores sole caligāt in morte/ aures q̄ audi-
unt angelicos cantus audiunt iudeoz insultos os
qđ angelos letificat felle et aceto potat/ man⁹ que
celos formauerūt sūt in cruce extense/ corp⁹ verbe-
rat/ latus lancea pforat. Et quid plura: certe non
remansit in eo nisi sola lingua vt pro peccatoribus

exoraret et matrē discipulo p̄mēdaret. Idem. O si
delis aīa: saluator non nullis aduersantiū hostium
tēptamētis potuit a nre salutis cura reuocari. Sz
quo magis nobis ostendit dilectionis emulatio eo
grauior sequit̄ nos si hāc spreuerimus dānatio.

¶ Anima

O homo: iā diu tacui qz q̄ p̄posuisti cū gaudio pa-
riter ⁊ luctu deuota mēte audiui. Gaudens gaude-
bo in dño qz me tm̄ dilexit q̄ vnigenito filio suo p-
pter me nō pepcit O iestimabilis dilectio caritatis
vt ancillā imo nec noīe ancille dignā redimeres. fl-
liū tradidisti. O dñe iesu xp̄e q̄ propter me tibi non
pepisti cor meū tuis vulnerib⁹ sanctis ⁊ mētē me-
am tuo sanguine inebria/ vt quocūq; me vtā semp
te videā p me crucifixū/ quicqd̄ aspixero michi ap-
pareat tuo sanguīe rubricatū. vt sic torus in te attē-
dens: nil valeam p̄ter te iuenire nil nisi tuas vulnera
valeā intueri. Hec michi consolatio sit tecū mi dñe
crucifigi/ hec michi intima afflictio sit aliquid post
te meditari. Hugo de sc̄to victore. Nulla dilectio
maior/ nulla caritas sincerior/ nullus amor fortior.
Mortu⁹ est p me inocēs nichil iueniēs in me qd̄ a-
maret. Sed heu quotiēs hanc mirā circa nos dñe
diuine pietatis dignationē aduerto de mea nimis
ingratitude erubesco. vt quanto bñficia magna
redemptionis agnosco. tanto pctā ingritudinis
sunt deteriora.

¶ Homo

Uide ergo o aia: ne sis ingrata cui tanta et tā mira
bñficia sunt collata. Magnū est em̄ pctm̄ īgratitu-
dinis qz scōm bernardū. Ingratitudo est quasi ven-
tus siccans riuos diuīe mīe fontis et fluēta clemē-
tissime gr̄e. Attēde ergo o aia frequēter ⁊ reuolue
in mēte diligenter illud horrible v̄bū quod contra
īgratos pfertur in p̄sona saluatoris dicentis. O
aia: vide quanta pro te patior/ ad te clamo qz pro te
morior. vide penas qbus affitior/ vide clauē qb⁹
confodior/ s; cū sit tantus dolor exterior/ iterior tñ
cruciatus est michi grauior/ tā īgratū dū te expior.
Et alibi p̄tra īgratos: pp̄le meus qd feci tibi aut ī
quo p̄tristavi te responde michi: qd cause est: n̄lmi-
co meo magis libet seruire quam michi. Attēde
ergo o aia: et semp gr̄as age nūquā cesses vnigeni-
tum dei filiū pro tantis donis benedicere et magni-
ficare. Totam em̄ vitā debes huic qui vitā suā
pro te posuit: cruciatus duos sustinuit: ne tu eter-
nos cruciatus sustineres. Cum ergo ei donaueris
quicquid potes/ quicquid es non erit sicut stella ad
solem: stilla ad flumen puluis ad montem. Nec ber-
nardus. Et qz iam depurato contēplationis oculo
gratiam diuīne redēptionis qua te a pctō originali
liberauit agnoscis. Nūc tibi qualiter per diuinā
miserationē a pctō actuali liberata sis ostendā. Cō-
sidera ergo dñi gratiam: q̄ paterne per occultā
īspirationē te dei a pctō actuali reuocauit/ q̄ dula

17
257
citer/ quā amīcabīlīter alloquendo per interiorē
allocutionē te reuocauit dicēs. Reuētere reuer-
tere sunamītis: idēst aīa captīua et p pctū mīsera
effecta. reuētere qz ego sū creator tuus. Reuer-
tere ad me: qz ego sū redēptor tuus. Reuētere qz
ego sum tā liberalis remunerator. Reuētere ad
me aīe: te cū gaudīo magno expectant sancti. Re-
uētere ad tuū aduētū exultant angeli. Reuēte-
re: te expectāt tota curia celestis paradisi. O aīa:
hec fuit vox dilecti te inuitātis. Aduerte nūc que
fuit longanimitas expectatiōis. O quāto tēp tuū
aduētū expectauit. Deu quāto tēp te ī pctis tole-
rauit. O quot ⁊ quantos ante tuā persionē dāna-
uit: te sēp peccātē misericorditer expectauit. Re-
uētere adhuc o aīa: ī cruce te expectās hz caput
suū iclinatū ad te deosculādū/ manus aptas ad re-
mittēdū corp⁹ extēsum ad se totū ipēdēdū/ pedes
affixos ad tecū manēdū. lat⁹ aptū ad te ī illō itro-
mittēdū. Esto ergo o aīa: nidificās ī forāmīb⁹ pe-
tre in cauernīs macerie. puola man⁹ puola pedes
inuola lateri. ibi tua req̄es: ibi securā quies. Hec
bernard⁹. O aīa: si digne posses cogitare quot et
quales ī tui pparatōe abiecti sūt: q̄ tibi datā grām
cōseq̄ nō meruerūt/ elegit te ante mīltos elegit eū
et p̄legit te ex oīb⁹. amauit p̄e oīb⁹. Hec hugo.
O aīa: vidīstī lōganimitatē expectāris: conuer-
te nūc radiū contemplationis ad benignitatem iustī-

ficatis. Cogita ergo diligenter: et considera tam inestimabilem gratiam a tuo sposo tibi factam. tribuit enim tibi per gratiam ut sis socia mensae / socia regni / socia thalami. Bernardus? Misericordias domini eternum cantabo quia septem misericordias in me factas inuenio: per quas suam ineffabilem pietatem evidentissime recognosco. primo quia a peccatis multis me preseruauit. secundo quia me peccantem non statim perdidit / sed me prologante iniquitatem ipse prologauit pietatem. tertio quia cor meum immutauit ut fieret dulcia quae ante fuerant amara. quarto quia me penitentem misericorditer recepit. quinto quia michi peruenire et emendare uirtutem donauit. sexto quia dedit gratiam peruenire. septimo quia dedit spiritum obtinere.

¶ Anima

Eya mi domine deus: quantum ego infelix et misera diligere debeo deum meum. qui me creauit cum non essem: redemit cum perieram. peccata mea quasi glaciem afflatu diuinae gratiae resoluit / quando errabam reduxit me / quando ignorabam docuit me / quando peccabam corripuit me / quando contristabar consolatus est me / quando iam pene desperabam confortauit me / quando steteram tenuit me / quando cecidi erexit me / quando iui reduxit me / quando ueni suscepit me. Cum enim cunctis sit praesens: singulos implens. ubique praesens cunctorum causam agens: et tamen singulis quasi omnibus praesens. ita totum ad custodiam meam occupatum video. Sic ergo super custodiam meam stabo sicut omnino oblitus sit: et michi soli intendere velit. Nunc ergo o homo:

qꝛ pꝛe oĩbus deũ vt dixi diligere debeo. dic ergo
queso quẽadmodũ aut quomodo ipsũ diligã: q̃ti-
nus sibi vicissitudinẽ tante dilectiõis rependam.

C Homo

O aĩa: quãuis scõm bernardum. causa diligendi
deũ deus sit/ modus sine modo/ possumus tamen
modũ aliquẽ ex ipsis sacre scripture locis inuesti-
gare. Ipse em̃ qui tibi dilectionẽ tribuit: modum
dilectiõis ostẽdit. qui dicit diliges dñm deũ tuum
ex toto corde tuo et ex tota aĩa tua ⁊ ex tota forti-
tudine tua. Dilige igit aĩa amore singlri deũ pꝛẽ
qui te tã nobiliter ex nichilo formauit/ deũ filiũ q̃
te iestimabiliter moriẽdo reformauit/ deũ spiritũ
sanctum qui te tam misericorditer sepius conso-
lando a peccato redemit. et in bono confortauit.
Dilige igit deũ patrẽ fortiter vt nullo alieno amo-
re piculoso vincaris/ dilige deũ filium sapiẽter vt
nullo alieno amore seducaris/ dilige deũ spm san-
ctum dulciter vt nullo amore venenoso interficia-
ris. dilige fortiter vt fragilitas tua oĩa dura et as-
pera pꝛpter ipm gaudẽter sustineat ⁊ dicat labor
meus vix est vnus hore/ et si apli⁹ est nõ sctio pꝛe
amore. ⁊ ita xpianus p amore in christum iugiter
intendat: vt oĩa propter ipsum libenter sustineat
donec ad ipsum perueniat. Hec bernardus.

C Anima.

Dic queso o hõ: salua reuerẽtia nõ ex curiositate

sed ex humilitate nō ex p̄sūptiōe sed potius ex deuotiōe interrogo. Et quid est qđ amo cū deo amo.

¶ Homo.

O aīa: si tua q̄stio esset p̄sūptuosa: tunc esset nimis viciosa. s; qz ex deuotiōe originat̄. deuotā responsionē mereť. Audi qđ dicit ille augustinus amator dei. x. libro de cōfessiōibus. Cū deū meū amo non amo spēm aut dec⁹ t̄p̄is/ nec ardorē lucis/ nec dulces melodias/ nec vnguenta suauiter redolentia/ nec māna/ aut mella/ nec mēbra carnis āplexibus acceptabilia. Nō hec amo cū deum meū amo/ sed quē amo. Amo quādā lucē/ quādā vocē/ quēdā odorē/ quēdā cibū/ quendam āplexū. iterioris hoīs mei: vbi fulget aīe mee qđ nō capit. locus sonat qđ nō capit t̄p̄s: vbi olet qđ nō sp̄git flatus/ vbi sapit qđ nō minuit edacitas/ vbi heret quod non euellit facietas.

¶ Anima.

Dic queso o homo: vel paululū de caritatis v̄tute qua cognita ad diligendū fortius inardescam.

¶ Homo

Reuera o aīa: caritatis fructus magn⁹ s; occult⁹ ipsa cū caritas. scōz augu. i aduersitatib⁹ tollerat in p̄sp̄itatib⁹ tēperat/ i dubiis passiōib⁹ fortis in bonis opib⁹ h̄ylaris in temptatiōibus tutissima in hospitalitate liberalissima. iter fr̄es v̄o letissima inter falsos patientissima/ inter opprobria securā/ inter odia b̄nfica/ inter iras placida/ inter insidias

innocēs/in iniquitate gemēs/ī veritate respirās. O
felix amor ex quo nascit̃ strenuitas moꝝ/puritas
affectuū/sublimitas intellectuū/sanctitas desiderii
orū/claritas opū/secūditas ṽtutū/dignitas meri-
toꝝ/sublitas bonoꝝ. O dulcedo amoris et amor
dulcedis/comedat te cor meū ⁊ nectare tuo reple
ant viscera aīa mee. Nec aug. Itē bernard⁹. Sine
amore caritatis q̃ quis q̃sq; recte credat ad b̃titudi-
nē p̃uenire nō pōt. qz tāta est caritas: vt etiā p̃p̃he-
tia ⁊ martyriū s̃n ip̃a nichil eē credāt. Nullū p̃m̃iū
caritati p̃p̃esat: caritas em̃ oīz ṽtutū obtinet prin-
cipatū. O q̃ misser ē cui⁹ anim⁹ res t̃p̃ales p̃ amo-
rē p̃plectit: q̃ p̃ laborē acq̃runt: cū timore possiden-
tur: cū dolore amittūt. Sz beat⁹ est q̃ amat te de⁹
et inimicū propter te: amicū vero ī te. Solus em̃
nullū capz amittit. cui oēs ī te cari sūt: Te ṽo null⁹
amittit: nisi q̃ te dimittit q̃ at te amittit quo ibit: ni-
si a te placito ad te iratū. Aug. Min⁹ te amat: q̃ a-
liq̃d tecū amat: qd̃ propter te nō amat. Caritas q̃
sēp ardes ⁊ nūq̃ extingueris. caritas de⁹ me⁹ accē-
de me: vt p̃rincē a ꝑcupis cētia carnis/a ꝑcupiscen-
tia oclōꝝ ⁊ ab ābitōe seculi. Uñ scdm̃ gregozium
in moralibus. Quā felix est et q̃ beatus: qui ī solo
eternitatis desiderio p̃ amorem figit̃. qui nec pro-
speritate attollit̃/nec aduersitate cassat̃. et dū nil
habet in mūdo qd̃ diligat: nichil est in mūdo quod
pertimescat. Paulus ap̃ls et doctor gētiū in epl̃a

sua ait. Caritas patiens est/benigna est. non emulat
non inflat/non agit perperam/non est abiciofa/non querit que
sua sunt/non irritat/non cogitat malum/non gaudet super
iniquitate/cogaudet autem veritati. Quod beatus grego-
rius in moralibus exposuit huius verbis dicens. Pa-
tens quippe est caritas quia illata mala equa nimius
tollerat/benigna est quia per malis bona largiter mi-
nistrat. Non emulat. quia per hoc quod in presenti nil appe-
tit inuidere terrenis successibus nescit. Non inflat
quia cum presentium eterne retributionis anxia desiderat:
de bonis exterioribus non se exaltat. Non agit perperam
quo se in solum dei et proximi amorem dilatat. quod quid a
rectitudine discrepat ignorat. Non est abiciofa quia
quo ardentius itus ad sua satagit: foris nullatenus
aliena concupiscit. Non querit que sua sunt: quia cuncta que
hic transitorie possidet velut aliena negligit: cum ni-
hil suum proprium nisi quod secum permanet agnoscit. Non
irritatur: quia iniuriis lassessita ad nullos se ultionis
motus exultat/dum magnis per laboribus maiora post
premia expectat. Non cogitat malum: quia in amore dei
mentem solidam dum omne odium radicitus eruit: variis animo
quod inquinat nescit. Non gaudet super iniquitate: quia cum
sola dilectione erga omnes inhiat nec de perditione ad
uersantium gaudet. Cogaudet autem veritati: quia cete-
ros diligens per hoc quod rectum in aliis conspiciat
quasi de augmento proprii profectus hilarescit.
Hec gregorius in moralibus.

¶ Et hec de prima p̄tēplatiōe circa interiora.

¶ Sequit̄ de secūda que est circa exteriora.

260
Qonuerte o aīa nūc rādium cōtēplatiōis
ad ea q̄ sūt iuxta te. hoc est ad mūdū istū
sensibilē vt ipsū ⁊ ea q̄ in mundo sunt de
spicias. vt eo despecto āpli⁹ i amore spōsi tui xp̄i i
ardescas. Minus em̄ amas si aliqd cū eo appetis
qđ nō ppter ipm nō i ipso diligis. Tanto em̄ scdm
gregoriū. qđq ab illo iupno amore dislungit̄: q̄to
plus iferi⁹ delectat̄: et citius ad deū puerit̄ q̄ nō
h3 in hoc sclo vbi delectetur. Cetere ergo creatu-
re tibi vilescāt: vt creator tu⁹ sol⁹ i corde tuo dul-
cescat. Augustin⁹. Volue ergo ⁊ reuolue nō tātū
ex auditis s3 ecia ex exptis: non ex dictis s3 eciam
ex factis q̄ istabilis ē mūdāna opulētia/ q̄ fallax
et miserabilis mundana gl̄ia. Om̄e em̄ quod hic
eminet mltro pl⁹ ineroze afficit̄ q̄ honore gaudet
Greg. Ecce hui⁹ mundi amatores nundinas hui⁹
scū pābulāt. alij diuitias/ alij honores/ alij gl̄iam
qrētes. S3 qđ dicā de diuiciis. cū labore acquirū-
tur/ cū timore possidēt/ cū dolore amittūt. Quid
de honore iferā. In sublimi loco posit⁹ es. nunqd
nō eris iudicād⁹ ab oīb⁹. nūqd i honore sine dolo-
re: i platōe sine tribulatiōe/ i sublimitate sine va-
nitate ec̄ qđ poterit. Certe nō. Quid de mūdi gl̄ia
nisi qđ nichil aliud est nisi anriū inflatio: nunquid ⁊
c iij

ipsa est sine iudicio.

¶ Anima.

O homo: si hec ita se habet. quidē q̄ miserī hoīes querūt: dū mūdi vanitates appetūt. O quātū ex cecati sunt qui mundi gloriā querunt.

¶ Homo

Nonnulli dñi quorū dā glīam cernūt magnū aliqd existimāt/seq̄ vt talia mereant exoptāt. Cū autē eos moriētes aspiciūt q̄ vana sit glīa eoz cum gemitu fatētur ⁊ dicūt. ecce q̄ vana sunt oīa et q̄ nichil est homo. Gregori⁹. O aīa carissīma quid sūt mūdāna oīa nisi quēd vana sōnīa. ⁊ quid p̄fuit supbia amatozib⁹ suis: aut diuitiaz iactātia. Transierūt oīa tāquā ymbra et tanquā nauis q̄ p̄trāsūt fluctuantem aquā: cuius nō est iuenire vestigiū. in malignitate em̄ cito p̄sūpta sūt. ⁊ heu quāplurimi nullū signū virtutū reliquerūt. Ubi sunt p̄cīpes gētū ⁊ qui dñati sūt sup bestias que sūt sup terrā qui argētū thesaurizauerūt et aurū. qui ciuitates et castra extruxerunt/regna ⁊ reges bellando deuicerunt. Ubi sapiens/vbi scriba/vbi inq̄sitor huius seculi/vbi absalon speciosissimus/vbi assuer⁹ gloriosissimus/vbi salomon sapiētissimus/vbi salomon fortissimus/vbi cesares potētissimī/vbi reges et principes inclyti. Quid eis profuit inanis gloria/breuis letitia/mundana potentia/magna familia/carnis voluptas. diuitiarum falsitas. Concupiscentiarum suauitas. vbi rūsus. vbi letitia. vbi la

etātia. vbi arrogātia. vbi generositās sanguis. vbi
pulchritudo corporis. vbi elegās forā. vbi mundi
sapia. Ecce generositās cōsāguītatis. plchritudo
corpis forā elegans. iuuenilis decor. p̄dia. palacia
pulchritudo mulierū imēsa. De mūdo sūt hec oīa
et mūd⁹ qđ suū ē diligit: s; tñ hec oīa cū mundo nō
diu subsistūt. mūd⁹ em̄ trāsibit: ⁊ cupiscēcia eius
Tu vō si recte sapias si tecū lumē ocloꝝ est: desine
seq̄ qđ p̄seq̄ miserū ē: q̄ possessa onerant: amata in
q̄nāt amissa cruciāt. Tu ḡ relinq̄ hec oīa ppter il
lū q̄ ē s̄ oīa. Bernard⁹. Cōfuge o aīa ad vrbē refu
giij: hoc est ad vitā religiosā. vbi possis de p̄teritis
pniam agere: ⁊ ī p̄nti obtinere grām. Nō te retar
det p̄cōꝝ p̄scia. q; vbi habūdauit īiq̄tas: p̄sueuit
et sup̄habundare grā. Nō pn̄e austeritas terreat:
nō em̄ p̄digne sūt passionēs hui⁹ t̄p̄is ad p̄teritam
culpā q̄ remittit̄. ad p̄ntē grām q̄ imittitur. ad fu
turam gloriā que promittitur. Hec bernardus.

¶ Anima.

Jā falsitatē ⁊ īstabilitatē mūdi agnosco. sed tñ nes
cio quo viclo detēta adhuc mētē auertere neq̄o.

¶ Homo

Certe si diligenter o anima et diligēter et pruden
ter periculum tuū quod de mundo incurris auer
teres: proculdubio animum tuum a seculi vanita
tibus cohsberes. Grauis enim ⁊ nimis periculosa
est mundana conuersatio. quia scōm bernardum

Perletrat castitas i delictis/ huilitas in diuiciis/
pietas i negociis/ veritas i mltiloqo/ caritas in h
neq sclo. O aia debilis z ifirma: q ta facilis es ad
decipiendu/ ta pna ad cadendu/ ta difficilis ad sur
gedu. An ignoras: q sicut difficile e arborē iuxta
viā positā fructus pulcherrimos vsq ad maturi-
tatē producere. difficile est iuxta scīm viuētē ima-
culatā iusticiā seruare. Augustiu. Vincula huius
mūdi hnt aspiratē verā/ iocūditatē falsā/ certū do-
lorē/ incertā voluptatē/ duz laborē/ timidā qetē/
miseric plenā/ btitudinis inanē spē. O aia: si hec
oia i mēte portares: mundum z ea q i eo sunt p ep-
neres. Et quid e carissima qd diligis/ qd est qd ap-
petis/ qd est qd i mundo qris. Si plationē diligis
qd aliud facis nisi q vitā tuā cōfundis. an ignoras
q mōstruosa res est gradus summ: z animi infi-
mus sedes prima: et vita infima vel yma. Lingua
magniloquia/ z manus ociosa/ sermo multus/ fru-
ctus nullus. Vultus grauis/ actus leuis/ ingenis
auctoritas/ est animi inabitilitas. Nec bernardus.
Gregori in libro pastoralis. Sciāt h plati. qz si per-
uerie aliqd ppetrāt: tot mortibus digni sunt quot
exēpla pditionis ad subditos trāsmittunt. forte di-
cis platiouē qd appeto: sz in ipsa scē z iuste et bñ
vivere ppono. Laudo: sed raro qd laudare valeā
iuenio. vnū sēp timeo qd scōz gregoriū in registro
Ita sibi regētium et subitoz merita cōnectatur

262
ut sepe ex culpa p̄sīdētium: fiat deterior vīta sub-
ditor. ⁊ sepe ex merito plebiū: delinq̄t vīta pasto-
rum. Uñ bernardus. Heu quos ⁊ q̄les maledicta
sapiētia mundi supplātauit: ⁊ p̄ceptum ī eis sp̄m
diuinū extirxit. quē vehement dñs accēdi voluit.
An ignoras q̄ sapiētia mundi terrena est ⁊ aīalis
dyabolica ⁊ iūmica salutis. suffocatrix vīte: ⁊ ma-
ter cupiditatis. Qui em̄ crescit ī sciēcia ⁊ nō cres-
cit ī bona vīta: elōgat̄ a deo. Dicit argazael. Tu
vero si sapiēs esse desideras: discē sapiām ī terris
que tecū pseueret ī celis. Hieronym⁹. Hic stude-
as qualiter ad illū puēias: quē semel vidisse ē oīa
vididisse. Si forte diuitias mundi pōpas sc̄li deli-
cias carnis. o aīa mea diligit: q̄ caduca ⁊ fragilia
sunt hec. dic vbi reges. vbi p̄ncipes. vbi oīm p̄di-
ctorū amatores ⁊ dilectores. timeo q̄ mlti ex eis
heu: sūt exterminati: ⁊ ad īferos descēderūt Quid
nunc p̄fuit supbia: qd̄ p̄fert iactāciā supbia: qd̄
diuitiāz iactācia. Quid em̄ plus diligit mundum
quā deum sc̄lm quā claustrū: gulā quā abstinētia:
luxuriā q̄ p̄tinētia: seq̄t̄ diabolu: ⁊ ibi cū eo ī su-
pliciū. Augustin⁹. Qui florēt felicitate sc̄li p̄eunt
ē tute dei. florēt ad tps: p̄eunt ieternū. florēt falsis
bonis: p̄eunt veris tormētis. Jō. Si ī b̄ sc̄lo aliqd̄
nos possidere delectat deum q̄ possidet oīa expe-
ditamēte possideam⁹. ⁊ ī sp̄o habebimus quidqd̄
feliciter ⁊ sancte desideramus. Difficile est sc̄m

hieronymū humanā aīam nō amare aliqd. Mēs
em̄ nra ad quoscūq; trahit affectus. vñ necesse est
scdm bernardū q; aut i sūmis/ aut i sūmis delectet
Ergo scdm gregorū i moralib⁹ q; sūt nōnulli qui
vitā aīe negligūt: iaternū amorē nō sentiūt exiliū
diligūt. z i cecitate sua quasi in lūis claritate exul-
tāt. Ecōtra. Electorū mētes dū transitoria cūcta
quasi nulla pspiciūt ad qd sint p̄dita req̄rūt. cūq;
eorū affectū nichil extra deū sufficit: in sola p̄dito-
rio p̄tēplatoe req̄escit. sup̄i⁹ sup̄esse cūib⁹ appe-
tūt: z adhuc i mūdo positi extra mūdū resurgunt
Hec gregor⁹. Idē sup̄ osee. Dulce videt eē i reb⁹
huāis eis q; de celestib⁹ nullā dulcedinē expti sunt
q; dū mēs huāna min⁹ eterna diligit. tātō dulcius
in t̄palib⁹ req̄escit. Sz si q̄s tā cordis lingua gusta-
uerit que sit illa dulcedo celestīū p̄miorū. huic p̄to
dulcior sit qd it⁹ videt: tātō magis in amaritudine
v̄tit/ oē qd foris sustinet.

¶ Anima.

Te q̄so: o homo: michi ne procrastines aliqua de
mūdano z celesti gaudio ediscere q̄tinus vtriusq;
natura p̄fectius cognita vnū veri⁹ despiciā/ z alte-
rū exequēdū studiosi⁹ me extēdā. q; puto q; sicut
bonū nō amat nisi cognitū: ita malū non euitat ni-
si intelligatur.

¶ Homo

O aīa: estimo q; mūdānū gaudiū nūq; p̄fecte cog-
noscit nisi cū p̄fecte despiciat. vñ sicut a p̄fectis mū-
di p̄tēptoribus tradit. Mūdānū gaudiū potissime.

263
propter quattuor p̄ceptibile est h̄ndū. Primo quis
h̄z vilitatē i obiecto. Quid enī est sc̄lilenitas. Aus-
gustin⁹ respōdet. Impugnita neq̄cia/inebriari lu-
xuria/ p̄messatiōibbus vaccare vanit̄ atib⁹ itēdere
et p̄ h̄is i hac vita nil mali sustinere icerta cecitas
est putant enī mali securos se esse i delitiis: cū non
corrigūt p̄ suis neq̄ciis z ignorant. Scōz bernard⁹
et augustinū. N̄ ichil i felici⁹ felicitate peccantium
qua penalis infirmitas icurrit et mala volūtas ro-
borat. Homo h̄z ipugnatē i subiecto. Aīa enī de-
formata i p̄ctis/ est subiectū huāi gaudiij: q̄ letat cū
malefecerit/ z exultat i reb⁹ pessimis. Un̄ bñ dicit
hieronym⁹. q̄ ridere z gaudere cū h̄ neq̄ssio sc̄lo:
nō h̄ s̄sati s̄z frenetici ē. qz mūdum cor nō cū h̄ sc̄lo
s̄z cū deo letū est z iocūdū. ¶ Scōdo h̄z breuitatem
in seipso. qz gaudiū ypocrite ad istar p̄cti. Augu-
sup iohēm. Letitia seculi vanitas est. que cum ma-
gno desiderio optatur vt veniat: et non potest te-
neri cū venerit. O aīa: q̄ brevis quam fragilis q̄
caduca est humana leticia. Job. Breues dies hoīs
sunt. numerus mēsiū eius apud te est. p̄stitisti ter-
minos eius q̄ p̄teriri nullomodo poterūt. ¶ Ter-
tio h̄z tristitiā in termīo qz ducunt miseri in bonis
dies suos: et in puncto ad inferna descendunt. Ex-
trema enī gaudiij luct⁹ occupat. ymo aīa: si vales
discernere. habes frequēter tale gaudiū tristitiam
amixtā in actu suo. qz semper necesse est q̄ tin. eas

seus prurbata cōsciēcia. ¶ Quarto h3 miseriam
magā in affectu pprio: q̄ est spūalis gaudij īpe-
dimētū. Agnosce ergo o aīa q̄ miser ē hic mund⁹
et miserrimi q̄ sequunt. Sēp em̄ mūdāna gaudia
excluserunt hoīes a sctā via. Ceterē creature vile
scāt. vt creator ī corde dulcescat. ¶ Anima.

Ja mūdū despicio/īā falsā leticiā/verāq3 tristitiā
falsā dīcedinē/verāq3 mundi amaritudinē/agno-
sco: 7 ob hoc nō īmerito scdm tuum p̄siliū scdm
contēpno. Sed q3 sicut asseris: sine dilectionē eē
non valeo: dic queso o homo: quid agam/quo me
cōuertā/vbi cōuenientē dilectionē iueniam.

¶ Homo

O aīa: si teipsā cognosceres: mundum 7 oīa q̄ ī eo
sunt sp̄neres. Si tu naturā celestē itelligeres: pro
culdubio terrenā p̄solationē abhorrerēs. Erube-
sce ergo p̄solari in sceno: q̄ es de celo. erubescē in
ymis delectari: q̄ nō potes nisi ī sūmis faciarī. Na-
tura es vt puto celestis: celestē cōsolationē estimo
naturaliter: si carnalis īsanīa pmitteret appetē-
res 7 req̄rerēs. Bernard⁹. O q̄ dulce/7 quā dele-
ctabile esset adiuncto diuini amoris p̄dimēto scōz
naturā viuere: si vt dictum ē carnalis īsanīa nos p-
mitteret: quā sanata statī nāsalib⁹ nāsa arrideret

¶ Anima.

Et quid est secundum naturam viuere?

¶ Homo

264
Propriissime scdm naturā vivere est: ī terra vitā
celestē ducere/ ab exteriorib⁹ ad interiora redire/
ab interiorib⁹ ad supiora ascēdere ⁊ facere oīa fm
nos illissimū: q̄ ī hoīe ē extollēs. Hē scōz ītellectū.
Phs ethicorū quarto.

¶ Anima

Potest ne homo ī terris/ ⁊ in hac lachrymaz val
le/celestē vitā ducere.

¶ Homo

O aīa: si meis v̄bis tāquā hoīs pctōis dubitas ⁊
miraris. Audi augu. Audi apīm paulū. August.
Cuz aliqd ad mētē eternum p cognitionē ⁊ amorē
capimus: iā nō ī hoc mundo sumus. Paulus Nra
autē puerfatio in celis est. puto aīa mea q̄ verius
es vbi amas q̄ vbi habitas. qz quidduid diligis ip
sa dilectōis vi in eius similitudinē transformaris.
Si ergo celestia cōtēplaris/ si celestia diligis quoz
mō. iamqz celestib⁹ spiritibus in vita assimilaris.

¶ Anima

Deu me ī felicē ⁊ misera miserabiliter me iā mul
to tpe excecātā. video q̄ tāto tpe ī t̄pālīb⁹ ⁊ terre
nis reb⁹ oberrauī. mundanis ⁊ vilīb⁹ me p amorē
colligauī q̄b⁹ paucā cōsolationē ⁊ valde exilē/ s̄
sepe variaui ⁊ magnā cordis tristitiā sūpsi. Dic ḡ
q̄so. o hō: q̄ ē celestis p̄solatio/ ⁊ quomō ad ipsā in
hac lachrymaz valle et miserie possim attingere.

¶ Homo

Aīa scdm bernardum. hec p̄solatio nichil est aliū
q̄ ḡfa q̄o deuotiōis procedēs a spe venie. ⁊ q̄dam

gustus licet exiguo et suauissima quod delectatio, qua
benignus deus afflictam animam recreat. qua ad eum quatenus
dum iuuat, et ad diuinum amorem vehementer accendit.
Quia: quod putas tam dulce tamque suauem, quam in recorda
tione dilecti deuotas animas solet tangere et tam dulcem
afficere ut iam totaliter a semetipsis alienari incipiant
exilarat enim per se in obliuionem venit omnium dolorum me
moriam, exultat animus, clarescit intellectus, cor illumi
natur affectus locundatur, iam nesciunt ubi se esse conspiciunt
et quasi aliquid amplexibus amoris interius tenent et nesciunt quod
sit, tamen totis viribus tenere percupiscunt. Luctatur quod
dum delectabiliter animus ne recedat ab eo: quasi
finem omnium desideriorum inuenit. Quia: certe hec est
consolatio diuina.

¶ Anima.

O homo. Quis michi tribuat ut hec tam dulcis et
inexpugnabile consolatio in cor meum pueniat: ut malorum
meorum obliuiscar, inuidiam conuerationem atque con
solationem despiciam et a meipso feliciter alienari
incipiam.

¶ Homo.

Quia: magnus est quod desideras: et ineffabile donum est
quod optas. unde ut estio. huic studio non potest obtineri:
sed humiliter a deo precibus digne dispositis ex sola di
uine pietatis cunctis cunctis vix poterit impetrari.
Quod enim aurum in pretio eius arena est exigua: et argen
tum illi pretium nichilum reputatur.

¶ Anima.

O homo: dic qualis deus est dispositio: qua ordiari deus ad
petradum orationis affectio.

¶ Homo.

Multum de hac materia dici posset ab experto.
sed qz in expertum me cognosco. etiam me pauca
dicere erubesco. unde timeo ne dicatur de me et
contra me. quare tu enarras quod non degustas
qualiter tanq̃ indignus laudas quod ignoras.

¶ Anima

O hō: noli tiere: cū reuerētia ⁊ huilitate q̃ audisti
et elegisti. p̃pone. Multū enī de reb⁹ magnis et ar-
duis vtiliter aliis p̃posuerūt. q̃ nō de p̃pria expiē-
tia: s; alioz scia didicerūt.

¶ Homo.

Jā cū aliquali audacia loquar. tā vires quas ip̃ici
a negat/ caritas submistrat/ vñ sicut sc̃sio: sic rese-
ro. puto saluo meliori iudicio. Si vis te ad hāc ce-
lestē dulcedinē degustādā p̃pare. debes esse depu-
rata/ excercitata/ et eleuata. In p̃mo hec celestis
dulcedo odorāt. ī sc̃do degustāt. ī tertio vsq; ad e-
brietatē sumit ⁊ potat. ¶ P̃mo dico q̃ dz eē mēs
depurata a pctis/ ab affectōibus iordiatis/ a t̃pali
cōsolatōe/ a creaturaz iordiatā dilectiōe. qz sc̃dz
bernar. Errat oīs q̃ illā d̃lcedinē huic cineri/ diui-
nū illud balsamū/ huic venenoso gaudio/ carisma-
ta illa sc̃i sp̃s hui⁹ sc̃li illecebris misceri arbitrat̃.
S; postq̃ a talib⁹ o aīa fueris depurata/ lacrimosis
geitib⁹ p̃pata/ dolorosis depurata fletibus: tūc o-
dore celestis tā p̃solaberis ⁊ reficiaris ¶ Idō sc̃do
dz mēs excercitata eē ī bonoz op̃atōe ⁊ maloz p̃-
pessioe qz q̃s aōz vitatis afficit: bōz exc̃citatio: et

malorū p̄pessio nūq̄ frāgit. vñ reuera vt beat⁹ aīz
b̄ndict⁹. Quāuis in iudicio arda sit via q̄ ducit ad
vitā: p̄cessu tñ t̄p̄is iestimabilis delectationis dul
cedine dilataz. O igit̄ q̄ beata vita consolatio que
diuinit⁹ ifundit̄ pro xp̄o laborātib⁹. ¶ Tertium
in quo aīa inebriat̄ hic dulcedine est mentis eleua
tio. qñ feliciter anim⁹ a terrenis abstrahit̄: et quo
dāmodo sup̄ipam imo sup̄ oēz creaturā eleuat̄. itā
possit dicere aīa. Introduxit me rex in celaria sua
Hec est cū cella vinaria in quā introducitur aīa: vbi
bibit de vino cōdito ineffabili diuinitatis dulcedine
O aīa: hic bibūt amici: et inebriant̄ caritate. O fe
lix ebrietas quā sequit̄ mentis ⁊ corpis tā sancta ⁊
casta sobrietas. Hic efficit̄ aīa more ebrii gaudēs
et letabūda: ī aduersis fortis et lecura. ī periculis
prudēs ⁊ discreta: ī prosperis liberalis ⁊ pia in cō
donādis iuriis: ⁊ tādē q̄eta ⁊ sōnolēta: recubēs in
amplexib⁹ diuinis: tñ leua sub capite ei⁹ amicabili
ter sustentat̄ ⁊ dextera dilecti dilectā familiariter
amplexatur.

¶ Anima.

O bō: cōfiteor cū humilitate et reuerentia q̄ accidit
aliqñ licet heu praro q̄ cū magna violētia circa cō
uersiōis primordia aīz a terrenis abstraxi: ⁊ ad ce
lestia p̄tēplāda cū conatu nimio eleuauit̄. itraui cū
trēore: cū cūspexi cū rubore: vidi choros angelorū
palacia et gaudia p̄sarchaz et p̄phetaz: ap̄lorū
asperi tabernacula: conuiuia martyrum: solacia

266
confessorum et virginum et elemosinas alicuius solatio
nis pecii a singulis: micæ decidentes de mensa. sed
quod audiui lamentabile est: mor ab omnibus peregrina et
incognita fui repulsa. Quid ergo profuit michi me
ris laboriosa eleuatio: quam nulla prosequuta fuit
consolatio.

¶ Homo

O anima: non fuit sine causa repulsio tanta desolatoria.
puto quod hoc fuit quia voluisti esse socia solationis. antequam
fuiesses socia passionis. voluisti esse princeps remunera-
tionis antequam fuiesses imitatrix virtutum. Satage igitur pri-
mo esse socia angelorum in puritate et innocentia: patriarcharum
et prophetarum per humilitatem et fidei persistantiam. stude esse
filia apostolorum et martyrum per caritatem et patientiam. confessorum
et virginum per puritatem pietatem et continentiam. et tunc au-
dacter in herilto saltum cum perdis filio patris ele-
mosinas obtinebis.

¶ Anima.

O homo: iam quod magna et insipida sunt hec omnia transitoria
agnosco et perpendo: et ob hoc mundi gloria despicio. conso-
lationem sancti vilipendo. gaudia mundana sicut venena
mortifera fugio et contempno. vitam preteritam quasi mortuam
plango: mentem meam miseram gemitibus et fletibus
abluo et purgo et si aliquando inter lachrymas et gemitus
odore diuine suauitatis vel modicum sentio: adhuc
tamen filiorum panem vinumque amicorum infelix ieiuna et
sitibunda non degusto. Bernardus. Non adhuc ac-
cessit cor meum o domine deus meus ad multitudi-
nem tue dulcedinis quod abscondisti te timetibus flos

cuius odore vtrūq; sustētor qđ ē michi sup odore
balsami cūctiq; generis suavis odoramēti O dñe
de⁹: si tā nobilis ē odor q̄ dulcis ē tue dulcedis sa
por. o q̄s michi det dñe vt veniēs iebries cor meū
et p illud bonū vinū āplecter te dñe deus saluator
meus. Augustinus.

Homo

O aīa deuota loquor salua reuerētia nimis/ et a
mara. ⁊ vtinā nō p̄sūptuosavires tuas ppēde/ me
rita p̄sidera/ vtutes discute. ⁊ tūc si placet/ suffici
at tibi magis ī odore vnguētorū diuinorū cum ado
lescētulis currere huīliter: q̄ p̄sūptuose sup me
rita postulare.

Animā

O hō: q̄ dur⁹ ⁊ onerosus es aliqñ michi misere cō
solator: q̄ parcus si fas ē dicere diuīe boītatīs dis
pēsator. Audacter dico: tacere nō valeo. michi o
dor nō sufficit/ modicus gust⁹ plene nō reficit: affi
cit ebrietatē affectus me⁹ appetit: ⁊ req̄rit. Scio
nāq; qđ dicit. Bibite amici mei: ⁊ iebriamini carissi
mi. Si dep̄mit īdignitas petētis: sp̄s tñ erigit pie
tas p̄mittētis. O hō: ⁊ quō dubitare valeo qñ pa
t⁹ sit dare dona sua: q̄ p me nō dedignat⁹ est pati
mala mea. An ignoras q̄ mltos ānos de dei boni
tate docuisti. qđ a brō augustinio legisti. Erubescat
huāna pigricies. pl⁹ em̄ vult de⁹ donare: q̄ hō au
deat postulare. Id de vera religiōe. De⁹ dedit no
bis pign⁹ sp̄z: ī quo sēriam⁹ ei⁹ dulcorē ⁊ deguste
mus ei⁹ fontem: ī quo sobria ebrietate irrigemur

267
tāq̃ lignū qđ plātātū ē sec⁹ decurs⁹ aquaz. Criso-
sto. Nichil potētia dei reddit clariorē. q̃ q̃ op̃s fa-
cit eos q̃ in se spant. nā deo p̃ spē inixū aīm/ nulla
fraus nulla illecebra poterit stātē deicere vel do-
minātē supare. Erubescat iā nūc huāna despatio
et maledicta sit pusillitas despatio vel trepida-
tio. q̃ dūttere vult liberalē i oēs q̃ inuocāt nomen
ei⁹. estimāt illis qui spē pfectā posuerūt i illū: sua
posse bñficia denegare. Nūqđ nō pater etern⁹ a-
pud quē nō ē trāsmutatio ex sola liberalitatis im-
mēsitare filiū suū misit i quo misit totū qđ habuit
totuz qđ potuit: totum quod ipse fuit. Si em̃ sua
libertas suā infinitā bonitatem diminueret: forsi-
tam non imerito nra īfirmitas trepidaret. Sz qz
ex seipo z nō ex accidēti bono bon⁹ ē. ex sue boni-
tatis coicatione nō diminuit: ex aliene bonitatis
additōe non augetur.

¶ Homo.

O aīa: magna ē fides tua/ valde fortis ē ī spe z p̃fi-
dēcia: meritoria laudabilisq̃ sit z sctā. Cōsulo tñ
sane añq̃ ad q̃rēdā ebrietatē supra te ascēdas: pri-
us p̃ p̃siderationē salubriter infra te descēdas. vt
discas spōsū tuū reuerēter timere añq̃ īspicias se-
cretū cubiculū itroire/ quē nō solū tiere debes cū
irascit vexetia cū suauissime blādīt. ¶ Aīa.

Dic q̃so o hō breuiter: q̃ sunt illa īferiora ad q̃ con-
uertēda ē mea p̃sideratio. Ascēdere festino/ ebrie-
tatē diuīe p̃tēplatiōis q̃ro/ qz ī īferiorib⁹ morari

o iij.

nō valeo: iā dilecta tabernacula dñi desidero habi-
tare in arborib⁹ dñi: totis visceribus concupisco.

¶ Hec de scōa contemplatione circa exteriora

¶ Sequitur de tertia que est circa inferiora.

Hec inferiora sūt o aīa quo te puertas: vt vi-
deas. mortis ieuitalē necessitatē / ⁊ ige-
miskas diuī iudiciij ieffabilē eq̄tatē / ⁊ p̄tre-
miscas penaliū ifernaliū itollerabilē aspiratē ⁊ ex-
pauescas. Cōsidera igr frequēter volue ⁊ reuolue
diligēter q̄ mors nō p̄t decliari / hora mortis nō p̄t
inuestigari / qd̄ tps a deo p̄destinatū nō p̄t imutari.
ysidor⁹ i libro sermonū. Quid i reb⁹ huāis certi⁹
morte qd̄ hora mortis icerti⁹. Nō mise ref̄ iopiam
nec reueret̄ potētiā. Nō respicit morū aut generis
excellētiā / nec iuuētuti vel etati p̄cit. senibus est i
forib⁹ iuuenib⁹ in insidiis.

¶ Anima.

Audio q̄ nostrū viuere nil aliud ē q̄ ad mortē trā-
sire. Cur t̄palia diligūt / q̄ tā icerto t̄pe possidētur:
Cur tāto t̄pe desideram⁹ vitā istā in qua quāto am-
pli⁹ viuim⁹ / tāto plus peccam⁹ tanto vita longior:
tanto culpa nūerosior cothidie nāq̄ crescūt mala
et substrabūtur bona. Quis enī p̄siderare valeat
q̄ta mala p̄ momēta t̄porū p̄petram⁹. ⁊ quāta bōa
negligim⁹. Grauis liquidē culpa est cū nec bonū
facim⁹ / nec bōa cogitam⁹ / s̄z mētē p̄ iania ⁊ inutili
a vagari p̄mittim⁹.

¶ Homo

Carnales mētes idcirco t̄palia diligūt: quia vitam

268
carnis q̄ fugitiua sit minime pp̄dūt. nā si veloci-
tatē transit⁹ ei⁹ aspicerēt: hanc etiā prosperitatem
modicū duraturā mīme amarēt. Nec gregori⁹ in
moralib⁹. Idē. Vita mea nauigāti silis ē. siue dor-
miā siue vigilē semp festin⁹ vado ad mortē. O vita
presens q̄ multos decipis: q̄ dū fugis nichil es: dū
videris vmbra es. dū exaltaris fumus es. dulcis
es stuitis: amara sapiētib⁹: q̄ te amant nō cognos-
cūt: q̄ te fugiūt ip̄i te itelligūt. aliis te pmittis lon-
guā vt decipias: aliis breuē vt in desperationē inda-
cas. De spū et aīa iugi meditatōe animū nostrum
exerceamus: et miseras nostras consideremus
cū labore viuimus: cū timore exituri sumus.

¶ Anima.

Jā video q̄ inutiliter ī h̄ tpe viuūt: nisi ad cōparādū
meritū quo ieternū viuāt. q̄ si alicui vt bñ viuāt
p̄donat. tñ vt diu viuāt cetū est q̄ nulli p̄cedit. Se-
neca. O ḡ vita secura vbi p̄scia pura: vbi mors sn̄
formidie expectat: cū dulcedine adesse optat: et cū
deuotioē acceptatur.

¶ Homo

O aīa: si ita te habere itelligis. audi meū p̄siliū. et
in hac vita q̄tū durat: cōpara tibi vitam illam que
semper durat dum viuīs in carne mori mundo. vt
post deo viuere īcipias. Bernardus. Intellige q̄
venietem mortē nullus letus et hylaris suscipit:
nisi qui se ad ipsam dū viueret bonis opibus p̄pa-
rauit. Attende q̄ scdm̄ senecā. Incipiens. i. p̄ctōa

et criminosus moriēdo mortem incipit. se sapiens
et virtuosus moriēdo mortem vincit.

¶ Anima

Videō o hō: q̄ beatorū mors est beata/ mors vero
pctōz īfelix z misera.

¶ Homo.

Scōz bernardū. Bona ē mors iusti ppter requiē
melior ppter nouitatē/ optima ppter securitatē
Ecōtra mors pctōz pessima. mala ī amissiōe mū-
di/peiori carnis et aīe separtiōe/ pessima ī vermis
et ignis cōtritiōe/ z quod oīz pessimū ē ī diuīe cōtē
platōis pūatione.

¶ Anima.

Jam satis de morte dixisti: dic mō de statu finalis
iudicij.

¶ Homo rīdet.

O aīa: faciā quod hortaris/ sed rogo audi cū patia
Scire debes q̄ q̄uis de morte meditari sit horri-
bile: de statu tñ finalis iudicij cogitare vt estio nō
min⁹ ē formidabile. qz tūc null⁹ poterit fallere sa-
pīēciā/ flectere iusticiā/ īcliare clemēciā/ declinare
vltiōis z iuste retributiōis snīam. Cōsidera igit o
aīa mea cū tremore: qđ erit de te in nouissimo qñ
contra te cogitatōibus loquet cōsciencia: quando
te de oībus actōibus tuis accusabūt elementa. qñ
contra te crux portabitur in testimoniū. qñ contra
te verbera clamabūt/ vulnera allegabūt/ clauilo-
quentur/ cicatrices conq̄rētur. O quāta angustia/
hīnc erūt pctā accusatiua/ īde terrens iusticia īt⁹ v-
rēs/ psciencia/ subtus horrēdū chaos īfernū/ supra

269
iudex iratus iusti iudicii/foris mūdus ardet/intus
iusticia iudicātis terret/et si iustus vix saluabitur
impius ⁊ pctōr vbi parebūt/in qua pte se ponent.
Latere em̄ erit ipossibile/ apparere intollerabile
Nec bernardus. Anselm⁹ i meditatioibus. O aīa
peccatrix: lignū inutile et aridū eternis ignib⁹ de-
puratū. qđ respondebis in illo die qñ exigetur a te
vsq; ad ictum oculi oē tēpus tibi ipesum: qualiter
sit a te expensum. Eya aīa mea quid tunc erit de
cogitationibus vanis et inutilibus et infructuosis
Ambrosius sup lucā. Ne michi: si pctā mea nō de-
fleuerō. ve michi si nō media nocte ad confitēdum
nomini tuo surrexerō. Jam ad radicē securis posi-
ta est: faciat fructū qui potest gratie/ qui michi de-
bet penitētie. O anima: siue vigiles siue dormias
sēp i aurib⁹ tuis illa horribilis tuba resonet. Sur-
gite mortui/venite ad iudiciū. O aīa mea nunq̄ ex-
cidat a memoria tua. ite maledicti in ignē eternū.
venite bñdicti patris mei pcipite regnum. O aīa:
quid potest lamētabilius et terribilius cogitari q̄
ite. quid delectabilius expiri q̄ venite/ due voces
quarū vna nichil horribilius/ et altera qua nichil
locūdus poterit audiri. O aīa: separa te a mundo
modo/ vt tunc possis manere cū xpō. fuge mūdum
vt tūc possis sequi deū. declina modo prauorū con-
sorcia/ vt tūc sequi valeas brōrū agmina. Post hec
oīa cōuerte radiū cōtemplationis ad reproborum

tormenta. vide q̄ sint varia / q̄ sint aspa. vide q̄ hor-
ribilia / vide q̄ itollerabilia. Bernard⁹ ad eugeniiū
papā. Ego ab horreo vermē mordacē / z mortē vi-
uacē. O gehennalis regio q̄ fugibunda / vbi ignis
ardēs / frigus rigēs / vmis imortalis / fetor intolles-
rabilis / mallei pcutiētes / vmbre palpabiles / con-
fusio pctōz / inodatio vinculoz / horribiles facies
demonū. Augu. Ue illis q̄b⁹ pparabit dolor ver-
mū / ardor flāmaz / sitis sine potu / fletus et stridor
dētū / lachryme oclōz / vbi mors optat / et nō dat
neqz dabit. vbi nullus ordo sed sēpitern⁹ horroz in-
habitat. Quis putas tūc erit meror q̄ tristitia / q̄s
luctus / q̄n sepabunt iusti a p̄sortio iustoꝝ. vt tra-
dēt p̄tū demonū / z ibūt cū eis ī suppliciū eternū
ibi erūt sine fine ī supplicio / ī luctu / z geitū / pcul-
a gaudis paradisi / nūq̄ recepturi refrigeriū / s; per-
mīta ānoꝝ mīlia cruciādi / nō tñ heu miseriliberā-
di ibi torquēs z pugnīēs non fatigabūt. ibi qui tor-
quēt nūq̄ moriēt. sic illi cōsumēt vt vitā tñ semp
fruant. sic vetera tormenta patient vt sēp inouent
sic sine spe venie semp viuent vt non moriātur. sic
moriētur vt nunquam tñ consumantur. Quia si-
cut dicit gregorius Ibi mors semp viuūt / finis sem-
per incipit / et defectus deficere nescit.

¶ Anima.

O homo: q̄re ī īferno mors querit vt dicis: et nō
inuenit / z quare pugnāt eternaliter: q̄d cōmittitur

temporaliter.

Homo

Quia qđ⁹ in b̄ sc̄lo vita offert̄ z nolūt accipe in inferno q̄rēt mortem z nō poterūt iuenire. Hec gregori⁹. Jdē. Iniq̄ voluissent si potuissent sine fine uiuere: vt potuisset si voluisset sine fine peccare. z in iniquitatibus pmanere. Ad districti qđq̄ iudiciij iudiciū priuet: vt nūq̄ careāt supplicio/ quoz mēs nūquā i hac vita carere voluit pctō. O mors quā dulcis esses qđ⁹ tā amara fuisti. tūc te solā desiderāt q̄ te vehemēter abhorrebāt. Hieronym⁹. O iesu ppter nomen tuū fac mecū miam tuā. obliuiscere supbū. puocātē: z respice miserū huīliter iplozantē. Recognosce benignissie qđ tuū est: absterge qđ est alienū. miserere dū tps ē miserēdi ne dānes in tpe iudicādi. Uerū qđ ē qđ p̄scia mea merui dānationē: p̄nia nō sufficit ad satisfactionē. s̄ tñ certū est qđ mia tua oēs supat offensionē. Anselm⁹ i meditatioib⁹. O si deus sic egit cū anglo supbiēte: qđ de me erit terra z cinere. Ille supbiit i celesti palatio et ego in sterquilinio quāuis nō itollerabiliorē i diuitie supbia quā i paupe asserit: ve michi: si tā diu in diuitie z potēte supbia est i aīa aduersiōe pstrata quāuis supbia diuitib⁹ sit cōnata: q̄lter i me misera z paupcula erit iudicanda. O aīa. si hec p̄dicta vidēt tibi terribilia attēde ecia ea q̄ sunt oīb⁹ grauiora. Un̄ crisost. super matheum. Si mille gehennas michi proponeres. non tantū reputo sicut ab

illius gl'iosa iocunditate societatis expelli ⁊ exossi
fieri creatori. O aīa. q̄ terribilis ē gehēna: s; terri
bilior facies iudicis irata. s; qđ oēs vicit terrore est
a brissie ⁊ iocūdissime trinitatis p̄tēplat oē elōgati
o etna. Crisosto. Excludi a bonis etnis ⁊ alienū ef
fici ab hīs q̄ p̄pauit de⁹ diligentib⁹ se tñ generat
cruciatū: vt si ext⁹ nulla pēa torq̄ret/ hec sola suf
ficeret. vt meli⁹ essent mille millia flāmarū pati: q̄
faciē xp̄i mansuetissimā iratam cernere/ et ab ipsa
eternaliter recedere. Grego. i omeliis. O si h̄itel
ligere posses: qđ amoris h; esse sp̄sū venit. quid
dulcedis. ⁊ q̄ pate erāt itrauerūt cū eo ad nuptias
qđ amaritudinis: ⁊ clausa est ianua. O aīa: qđ plura
Cogita q̄tū malū sit a facie xp̄i separi. ab illo gau
dio diuine p̄tēplatiōis excludi: ⁊ brissima scōrū
oīm societate priuari. mori vite eterne. et viuere
morti sēpiterne. p̄fūdo fluctuātis gehēne mergi:
edacissimis dētib⁹ p̄mētib⁹ ieternū dilaniari. nec
finiri incēdij tribulātis/ fluctuātis strepitus pari.
baratri fumantis amara caligine ocloz obcecari
nec sentire quod illuminat: nec sētire quod cruciat.
Dec prosper in libro de vita contemplatiua.

¶ Anima

Jā tiorē itremisco ⁊ cōtremisco/ iā horrore deficio
dic queso o homo. ad quid valet tam lamentabilis
meditatio.

¶ Homo

O aīa: puto q̄ p̄dictoz continua ⁊ deuota medita

272
tio: est pctōz medela ⁊ ad q̄qz bōa agēda ⁊ mala
sustinēda salutifera exercitatio. Bernar. i epla
Uigiliis times/manuūqz laborē: s; leuia sūt hec
meditāti flāmas ppetuas. Recordatio tenebrarū
facit michi horrere solitudinē. Si futurā de v̄bis
occiosis cogitas discutionē: nō displicebit silētiū
Aug. Mēs hūana mūdi hui⁹ illecebris ⁊ ꝑcupis-
cēciis deuicta. fugit laborē/et perit voluptatē/et
vix ad h̄ ducit: vt a se ꝑsuetudinem vite prioris ex-
cludat. s; cū icepit cogitare fuit iudicij necessitatē
penarū etnālū crudelitātē. voluntariū bellū icidit
passiōib⁹ mota. vel spe ꝑmij: vltiore supplicij viz
facit pristinis desiderijs: et violēter seipsā vicere
cōtendit. Hec augu.

¶ Anima

O hō: iā nūc me miserā i hac lachrymarū vale ꝑ-
iectā satis terruisti: s; nō infructuose docuisti misere-
rere etiā nūc michi misere et fac me sicut dudum
docuisti et ꝑmisisti. ꝑpone paululū de felicitate
ppetua: si forte valeā ex h̄ cape aliqua mēris solaci-
cia. Q̄scōz aug. siue plectēdo siue corrigēdo aut
cognoscēdo siue ꝑsolādo sēp bñ agit vt vita hoīm
corrigat. Seneca. Elīos⁹ ē aīm⁹ hoīs ⁊ i ptātē re-
calcitrās. facili⁹ lenib⁹ ⁊ blādis v̄bis: q̄ terribili-
bus ⁊ aduersis: sic magis allicit ꝑmissis ꝑsolato-
riis: q̄ cogat minis ⁊ terrorib⁹. Vñ soror nra spō-
sa trahi cupiebat odore celestīū vnguētōz/ saporē
recarissimum diuinorū. et sic cū spōso currere in

viā mādatorū nō iā ex tiore sed ex amore delecta-
biliter adimplere.

¶ Homo.

O aīa: vera esse fateor q̄ loq̄ris: sed heu mlti sūt q̄
deū imitari nolūt in p̄speris. Vñ necesse h̄z det̄re
in aduersis. mlti ecīā sūt q̄ diuīa carismata vñ p̄ ce-
citātē nō itelligūt/ vel p̄ negligētiā vanis occupa-
tiōib⁹ pdūt. vt estimo de⁹ ex sue infinite bonitatis
imēsitare semp̄ pat⁹ esset magis p̄ solatiōib⁹ fouere
q̄ aspiratiōib⁹ det̄rere: si hoīes eque dispositi essent
vt diuinā p̄solationem recipient. q̄ ē adeo p̄ciosa et
delicata. q̄ nullomō deceret vel expediret vt idif-
ferēter oībus tribueret Tu igit̄ si p̄ hec tibi p̄posi-
ta ad hāc aspirare cupis. videas q̄ hēas purgatū
intellectū z bñ dispositū affectū. Qz fm aug. Sū
mū bonū nō nisi purgatissimis manibus siue oculis
cernit̄/ z puto q̄ multomin⁹ nō nisi valde bñ dispo-
sitis affectib⁹ degustat̄. Aug. fac me p̄cor dñe gu-
stare p̄ affectū/ qđ sētiō p̄ intellectū. fac me sētire p̄
amorē/ qđ sētiō p̄ cognitionē.

¶ Anima

Dic q̄so o hō: q̄ d̄z dispositio ī affectu z intellectu p̄
cedere. vt vñ saltē ad modicū mētis ebrietatē vale-
am celestē dulcedinē p̄tēplādo degustare. Jā ei du-
dū ī speculatōe mentē exercebat: sed heu adhuc
nūq̄ vt tieo vñ modicā stillā illi⁹ dulcedis celestis
fēsi. Mltā de vita z p̄uersatione scr̄ōz legi mltā
de natura de opatiōib⁹/ de ordib⁹ āgloz/ nōnulla
ecīā legi de ineffabili deitate/ de icōp̄hēibili deita-

tis trinitate / q̄ plura de btōz oīm ineffabili felicitate
 te / z qñ p̄dictis totā mētē occupauī. heu. adhuc ie
 luna z famelica pmāsi. z sēp cū btō augustino cla
 maui. fac me clemētissime p̄ gustate p̄ affectū / qd
 sētio p̄ intellectū / z tñ non p̄feci. sepius lōgo studio
 fatigata michimet irata clamaui cū pphā. Usq̄
 obliuisceris mei finē: vsq̄ aduertis faciē tuā a me
 qz z si me idignā ad manducandū panē filioz iudi
 caui / micas tñ minutissimas decedentes cū magno
 desiderio expectaui. sz vt frēq̄tius / apto ore inhi
 ane / in vanū laboraui.

¶ Homo

O aīa: p̄dicta q̄ lamētabiliter es p̄q̄sta / ex duplici
 cā accidūt. aliqñ ex pia z salutifera diuīe pietatis
 dispēsatōe. Grego. i moralibz Differre solet pater
 piissimus ad tps voces peitētū / vt desideria cres
 cāt. z eo magis exaudiant ad meritū / quo citi⁹ nō
 exaudiūt ad votū. Idē i oēlia. Sācta desideria ex
 dilatōe crescunt. si aut̄ ex dilatōe deficiunt. deside
 ria nō fuerūt. ds em̄ q̄uis p̄prietate sit clemētissi
 m⁹ / tñ aliqñ p̄tigit qd libētissime tribuit. p̄tra
 hit. vt discas tu magna multū ardēter desiderare
 et adepta solliciti⁹ cū grāz actiōe cōseruare. Ali
 qñ aut̄ bñficiū p̄trahit ex postulātis inordīata dis
 positiōe. Bernard⁹ Errat hō si q̄s estiat illā cele
 stem dulcedinē huic cineri / diuinū illud balsamum
 huic venenoso sceno / karīsimata illa sācti spūs hu
 ius seculi coniūgi illecebris arbitratur.

¶ Hec de tertia contemplatiōe q̄ est circa inferiora

¶ Sequitur de quarta que est circa superiora

Sed iā. O aīa/ne diuici⁹ te p̄trahā ne ampl⁹ p̄ expectationē te affligā. purga affectū a vanis et inutilib⁹ fātasmatib⁹/a natalib⁹ et curiosis rōnib⁹/ab extraneis et sciētificis occupatōib⁹/purga etiā affectū a culpa. cl̄pe q̄ se q̄la cl̄pe occasiōe dilata et expāde affectōes et itra i gaudiū dñi tui qđ nec ocl̄s vidit i hac vita pfecte nec auris audiuit/nec i cor hoīs ascēdit. Exardescē ḡ aīa mea amore et desiderio sup̄ne vite/vbi actio nō opōsa/req̄es nō desidiosa/laus diuīa sñ cessatiōe vita sine defectōe. Augu. Gaude ḡ et exulta mercedē magnā laboris tui. cōsidera q̄ tā magna q̄ nō pōt iuestigari/tā multa q̄ nō pōt nuērari/tā p̄ciosa q̄ nō pōt estimari/tā copiosa q̄ nō pōt terminari. Hec augu.

¶ Anima

O hō: iā mlt̄a dixisti. Dic q̄so modo singula i specie: q̄ magis itelligimus q̄ i specie dicūt q̄ q̄ gñaliter exprimuntur.

¶ Homo.

O anima: quid dicere valeo cum futurū gaudiū aspicio: p̄ admiratione deficio. q̄ gaudiū tuum erit intus/extra/subtus/et supra/ circum/et circa. gaudebis enim in omnibus/ gaudebis de oībus/ gaudiū tuū vt puto p̄figuratū fuit in apocalipsi Per illaz mulierē beatā q̄ amicta sole et luna sub pedibus ei⁹ erat et in capite ei⁹ coronā duodecim

stellarū. Ista mulier vt estimo est aīa beata/eter-
 ni regis filia/spōsa z regina/filia p nature creatio-
 nem/spōsa p gratie adoptionē/regia p glie collo-
 cationē: hoc bñ dicit amicta sole/qz decorata splē-
 dore claritatis deificē/coronata dignitate felicitatis
 eterne. in qua felicitate ob specialem decorem
 sūt duodecim gaudia p duodecī stellas figurata/
 p que decorat z ornat felicitas superna. Hec gau-
 dia debes tu o aīa: cotidie deuota mēte trāscurre
 re z ī via istī? pntis miserie z ī colat? cōsolationē
 querere/et spe illi? gaudij oēm tribulationē vite
 pntis equanimiter z gaudēter sustinere. O aīa: nō
 turberis si mali ī hac vita ī hoc mūdo flozēt: et tu
 pateris. ipī gaudēt z tu pturbaris. Mali heu nul-
 lū locū hnt in celesti gaudio: nec tu cures si nichil
 habueris ī pnti sclo. sz sepe illi? gaudij quo tēdis
 quiddā ī via aduersitatis occurrat: affect? tu? pa-
 ciēter z gaudēter sustineat. Hec beda. O aīa: si te
 delectāt aliqñ hūana gaudia/falsa hui? scilicet glia/
 breuis z caduca potētia/illic mentē euoca. et oīa
 refutabis vt stercoza. Hec hiero. Curre igit o aīa
 mea nō passibus corpis sz affectib? et desiderijs/
 qz nō solū angli z beati sz z angloz et btōz dñs
 et magister te expectat. Expectat te deus pater
 tanq? filiā dilectissimā/de? fili? tanq? spōsam dul-
 cissimā/spūs scūs tanq? amicam dulcissimā.
 Expectat te pater vt heredē vniuersoz bonoz

te constituat/ filius vt te fructū naturatū et p̄ciū
sui sanguis preciosissimū deo patri offerat: spiritus
sanctus vt sue eterne bonitatis et dulcedis principē
te faciat. Expectat te illa beatissima cōsp̄rituū
celestis etni regis familia vt te in suū suscipiat cō-
sortiū. Cū igit ip̄oz societate sup̄ oīa desiderares
cū magna verecundia illuc venires si eū in hac la-
chrymarū et miserie valle nō amasses Quoties q̄ hu-
ius sc̄li vana ābitio te delectat: quoties vides in h̄ mū-
do aliqd̄ gloriofum statim ī celum mēte trāscurre
et scipe esse quod futura es. Reuera estimo o aīa
si hec celestia gaudia iugiter in mente teneres de
hoc exilio quoddam suburbium celesti regi cōstrue-
res: in quo illā eternā dulcedinē cotidie spiritua-
liter prelūdō gustares: q̄ cū aliquid eternū mē-
te capimus: iā non in hoc mūdo sed in celis habi-
tamus. Augustinus. Tāta est o aīa virtus tue dis-
lectionis q̄ ibi verius habitas vbi amas q̄ vbi a-
mas. Bernardus. Hoc est carissima aīa regnū dei
quod intra nos est. Sed heu miserabiliter negli-
gimus cū foris ad inania et vana fusi sumus. Gre-
gorius. fusi sumus foris et de regno dei quod in-
tra nos est nichil curātes/ foris querimus cōsolā-
tionē de rebus vanis et insaniis falsis. ita q̄ iā reli-
gionis antīque deuotionē amisimus a deo q̄ nec
speciem eius tenemus. Tu ergo o aīa: eterni re-
gis filia audi mēte deuota et inclina aurem tuā ad

224
sancta et salubria consilia videq; per contēplatio
nem celestis regni consolationē. Obliviscere per
contēptū et detestationē populū tuū et domū pa
tris tui. hoc est mūdū et dyabolū et teipsam. vide
ergo et deuota mente ptracta qualiter illi diuini
et celestes spiritus qui pntis miserie piculum eua
serūt quis ab illius eterni solis splēdore se nunq
possunt auertere. tñ radiū sue cōtēplationis con
uertūt ad inferiora et supiora. Cōuertūt inq; ad in
feriora et cōgaudet ex triplici causa primo q; tam
horribiles ipios et crudeles hostes p diuinam cle
mētiam superauerūt. scdo q; oēs defectus et pec
cata p diuinā potētiam vitauerūt vel iam dudum
cōmissa correxerūt. tertio q; tam horredū chaos
et tā lamentabiles et iterniabiles cruciat⁹ eter
nos per diuinā clemētiam euaserūt. O aīa: q̄to pu
tas gaudio gaudent qñ tot vidēt a carne mūdo et
dyabolo superari. tot tam diuersis pctis de quibus
nūq; merētur veniā inquinari tot eternaliter sine
fine dānari. Quātū putas tūc erit gaudiū de triū
pho cū post deuictū mūdum submerso pharaone
cū exercitu suo in mari rubro tenētes oēs timpa
nū et chorū cum maria psallentes et cantantes
laudantes et benedicentes dñm vna voce dicētes
Cantemus dño glōse. Tūc cōstituētur duo sera
phin hoc est duo chori electorū: scilicet innocētes
et penitētes clamantes alter ad alterū. Sanctus

sanctus sc̃tis dñs deus sabaoth. Sanctus deus
pater qui nos a mūdo/ a carne/ et a dyabolo tam
potenter liberauit. sanctus deus filius qui nos a
pena et culpa tā sapiēter iustificauit. sanctus de⁹
sp̃ritus sanctus qui nos tam clemēter ab eternis
tormentis liberauit et preseruauit. plena est om̃is
terra gloria eius qui nos de mūdi miseria ad cele
stis regni gaudia euocauit. O aīa: qualis erit dies
illa cū ad hanc felicem choram fueris assūpta: et
tūc tibi om̃e quod in terra pie sustinuisti cōuerte-
tur in eternū iubilū. Tūc de oībus hīs laudibus
laudabis dñm deum labiis exultationis dicens.
Misericordias dñi in eternū cantabo. Quo can-
tico sc̃dm̃ augustinū in libro de ciuitate dei quod
cantat in laudē gl̃ie cuius sanguine liberati sum⁹
nichil erit iocundius illi ciuitati vel dulcius. Tu
igit̃ cū tēptationibus probaris/ cū psecutionibus
impugnaris/ cūq; in hoc sc̃lo vanis tribulatiōib⁹
infectaris/ tunc mēte in celū euola ⁊ cogita q; hec
nō sūt aliud nisi eterni gaudij materia/ ⁊ tūc sc̃dm̃
gregoriū. cōsidera premij minuit vim flagelli. Si
em̃ consideramus quot ⁊ quanta sunt que nobis
promittūtur in celis: vilescūt ante oīa que habentur
in terris. Nec gregorius. Reuera non tantū
bona que delectabiliter possidemus: verūeciam
mala que aliqñ lamētabiliter sustinemus vilescūt
Non em̃ sunt condigne passionēs huius temporis

ad preteritam culpā que dimittit̃. ad pñtez gl'iam
que immittitur. ad futuram gl'oriam que p'mittit̃
Bernardus. Quanta tunc o aīa: gaudia posside-
bis qñ pfecte intelliges q' in mūdo cū tāto p'iculo
quo plerisq' op'rimūt vixisti. quot demonū astuci-
as q'bus multi decipiūtur deuicisti. quot cruciat⁹
eternos quib⁹ innumerabiles affligūtur euasisti.

¶ Anima

O homo: q' sana et salubris est hec tua cōsolatio
q' cū hec proposuisti aduerto: consolationē ex spe
nō modicā recipio. sed o dñe deus quid putas tūc
erit: cū hoc qd modo spero veraciter possidebo.

¶ Homo.

O aīa: modica sunt hec q' audisti imo cōparatue q'si
nulla sunt q' mēte pcepisti. sz parū p oculos mentis
erige: z quanta sūt gaudia q' de his p'cipies q' iux-
ta te sunt: deuota mēte frēptius volue z reuolue
Attēde igr' z p'sidera locū speciosū quē tibi diuīa
sapia edificauit: attēde victū deliciosū/ornatū ca-
riosū/thesaurū p'ciosū quē tibi vera et eterna po-
tētia p'gregauit. attēde q' gl'iosa ē ciuitas celestis
mālio secura patria p'tinēs totū qd delectat. Ber-
nard⁹. Attēde q' luīosa/q' plēdida ē mālio illa ce-
lestis. q' nō idiget sole neq' vt luceat i ea. sz ipse dñs
sol iusticie cādor lucis etne/lux ei⁹ ē vt lucerna O
q' gl'osa dicta sūt de te ciuitas dei. o isrl' q' magna
est dom⁹ dei z igēs loc⁹ possessiōis ei⁹. O aīa: hic

Illet sis corpore. esto illic mēte vbi erit requies si
ne labore/vita sine morte/iuuetus sine senectute/
lux sine tenebris/pax ipturbabilis. Hiero. Sede
bit em ap̄ls dicit dñs ī tabernaculo/ ī rege opulē
ta/et q̄s erit n̄s cibus nisi ille agnus benignissim⁹
brissimus/mundus/imaculatus/iesus dei p̄ris et
marie filius. de quo sc̄tis sp̄ritibus m̄strabūt ab
oī sufficiēti fercula nobilissima ipsius cādīdissima
huāitate/z excellētissima diuīrate. Q̄ beati sūt
qui ad cenā nuptiarū agni vocati sūt. ibi etiā sitis
miro quodā mō lōge erit a siti necessitas/lōge a sa
cietate fastidiū. inebriabūtur ab vbertate domus
dñi/et torrente voluptatis eius potabuntur.

¶ Anima

Et quando hoc.

¶ Homo

Estimo q̄ non prius nisi quando ille p̄cerna deli
ciosus illius sūmi regis filius splendor eterne glo
rie/candor lucis eterne/signum diuine substance
speculum summe claritatis desce in quem desti
derant angeli prospicere. quando talis ac tantus
precinget se z faciet illos discūbere. z p̄sonaliter
transiens ministrabit illis. O aīa: hec deuota mē
te p̄tracta/q̄tū gaudiū tūc illi beati sp̄ritus con
cipiēt ex tam stupenda dignitate ministrantis/et
tam m̄trāda caritate cuiuslibet sodalis cōiuuātis
ex ferculorū deliciosa opulentia/ex ministrozū

innumerosa frequentia ex musicorum instrumento-
rum et aliorum psallentium et laudantium regem glie
deum dei filium dulcissime resonantia. In hoc ce-
lesti magno et stupendo conuiuium audaces ange-
los iubilantes apostolos psallentes martires trium-
phantes confessores et virgines laudantes patri-
archas et prophetas iocundantes omnes sanctos
et electos dei unanimiter patrem et filium et
spiritum sanctum collaudantes et una voce dicentes
Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth plena
est omnis terra gloria tua osanna in excelsis. O quam glo-
riosum est regnum in quo cum christo gaudent omnes sancti
amicis istis albis sequuntur agnum quocumque perierit.
O anima quomodo poterit ibi esse alicuius boni carerem
cum ibi sit tam varia exultandi materia vide iurta te
omnium sanctorum collegium quod a te beatitudinis culmen diuina
clemencia congregauit. quia nullus sine socio iocunda
possessio. Dicit seneca. Vide igitur que lingua aut
quis intellectus sufficit capere illius civitatis supne
quanta sint gaudia angelorum choris iteresse cum bea-
tissimis spiritibus glie conditoris assistere et ab illorum
beatissima societate nunquam discedere sed continue cum ip-
sis et de ipsorum gaudio perpetue exultare. Anselmus.
Ibi enim a singulis omnes ibi ab omnibus singuli cognoscunt
nec quicquam latebit: qua patria qua gente qua stirpe
quis conditor ibi enim tam beata tam perfecta erit caritas
iustorum: quod unusquisque intantum diliget primum quam seipsum

ex quo illud ineffabile sequitur bonū q̄ vnusq̄sq̄ tm̄
gaudebit de alterius gaudio q̄ de suo pprio meri
to. proinde q̄ inenarrabilis sit nūer⁹ electoz. quis
putas enarrare sufficit gaudia btōz. Qualis erit
tibi dies illa cū maria mater dñi tibi occurret cho
ris comitata virginis. cū z ipe spōsus cū oib⁹ sã
ctis tibi occurret dicens. veni formosa mea. surge
propere amica mea. iā em̄ yemps trāsīt. ymber
abīt z recessit. Tūc angeli admirabūt de tua gl̄ia
dicētes: q̄ est ista que ascendit de deserto deliciis
affluēs innixa sup dilectū. videbūt te filie syon et
laudabūt. tūc illa cētū quadragita quatuor milia
in aspectu throni z senioz tenebūt citharas z cā
tabūt cāticū nouū. tūc secura ī āplexus spōsi euo
labis dicēs. iuent quē diligit aia mea: tenui eū nec
dimittā. hec biero Tūc septē filij illi⁹ magni iob
qui magnus est iter oēs q̄ morāt in illa beata oriē
tali regione faciēs cōiuiis singuli ī die sua et inui
tabūt sorore suā z dicēt tibi singlī. Bibe nūc et ac
cūbe cū iocūditate qz iuenisti grāz corā sūmo prīn
cipe ita tu respōdebis cū gaudio dicēs. Bibam et
hilarior ero qz magnificata est hodie aia mea pre
oibus diebus vite me. O vera z inaudita magni
ficētia. o leta et iocunda excellentia qualis nunq̄
in hoc seculo audita est. puto q̄ omīs seculi poma
pa in cōparatione illius esset vir modica gutta.

¶ Anima

277
Homo diu tacui/satis filius/ qz q̄ prop osuisti cū de
lectatiōe ⁊ admiratiōe nimia audiui. Ne queso p̄
trāseas qm̄ p̄fectius michi aliqua de hoc celestiu
spirituū cōuuiō exponas. Jam enim prius aliqd
de hoc tetigisti: sed nimis breuiter pertransisti.

¶ Homo.

O aīa: mallē interī qđ petis sub silētiō p̄trāsire q̄
vel modicū de h̄ celesti secreto mysterio ore pollu
to p̄ferre vel etiā mēte ꝓcipere: qz q̄ adhuc mūdi
slib⁹ ⁊ supuacuis reb⁹ sepi⁹ heu iplicoꝝ: q̄ adhuc
siliq̄s porcoꝝ cū ceteris mūdānis pascoꝝ: de tam
familiarib⁹ dīniōꝝ spirituū opatiōib⁹ loq̄ erubesc
co/ n̄ imiū ⁊ ꝓfundoꝝ: qz tñ tuis piis votis cōtraire
rō valeo p̄ponā breuiter q̄ aliqñ spū istigāte licz
indign⁹ mēte p̄tracto. Quāuis em̄ in aula celesti
vbi oīs plenitudo boni ī oīb⁹ p̄fecta ē q̄uis ibi p̄
differētia meritoꝝ quēd sint excellēt. nichil tñ ibi
ex diuīe pietatis imēsitate. scōꝝ grego. possidet. s̄
gulariter. Oīa em̄ ī oīb⁹ sūt coīa. p̄pter eū qui in
oīb⁹ est oīa. Ibi em̄ v̄go gaudebit de s̄acte vidu
tatis merito. ibi vidua exultabit de caste v̄ginita
tis priuilegio/ ibi ꝓfessor de martyṛū iocūdabitur
triūpho/ ibi martir tripudiabit de ꝓfessorꝝ b̄auiō
ibi p̄pheta laudabit de patriarchaz pia cōuersa
tiōe/ ibi patriarcha exultabit de p̄phetaz fide ⁊
speculatione/ ibi aplī et angeli gaudebunt de me
rito oīm inferiorum/ ibi oēs inferiores letabūtur

de gl'ia et corona sup'ior. Ex illis em̄ scē pfecte
caritatis merito fiet vt vnusq'sq' h'itur? sit in alio
q'd nō h'z i. pprio merito.

¶ Anima.

O hō: nec adhuc ista sufficiūt mētē meā quietare
Vñ q'so ne p'grāseas michi aliqua de dicto p'uio
sigillatim et disticte explicare.

¶ Homo

O aīa: bene nostiq' balbuciendo vt possumus ex-
celsa dei resonamus: nec mltz cū sumus i ydonei
ad intelligēdū non possumus esse sufficientes ad
loquendū cū illa sup'celestia que oculis l'ipientibus
contēplant' veriora sūt q' intelligant' et verius in-
telligūt q' vocib' exprimātur. Ne tñ te diuicius
protrahā audi q'd imaginat' intellect' licet adhuc
modicū degustet affectus: puto q' illi seprē filij de-
q'b'. s. memoram' sūt oēs scī et electi scī sps altissi-
mi p'ris heredes et filij. Hij p'uia vnusq'sq' i die
sua faciūt qñ seinuicē suis celestibus gaudiis pat-
cunt in quo de meritis suis singula iuxta datam
sibi gl'iam fercula sibi deliciosissima propinantur
Prima igitur die primogenitus homo est ille ces-
lestiū angloz numerus qui nō immerito nomine
primogeniti inscupat: qz priores sūt creatione et
conuersione ad deum a quo nunq' recesserūt per-
petuū sed semp immobili caritate deo patri adhe-
serunt: et illā beatā hereditatē celestis regni oib'
priores possederunt. Isti tibi o anima in suo con-
uiuio diuersa fercula et p'ciosa proponant cum

278
vnuſquiſq; ordo eo q̄ eſt excellencius recipit im-
nere ſpūalia gaudia amminiſtrat/ iam cogita o aīa:
quale tibi ferculū ppināt illi ſūmi ſpūs ſeraphici
ordinis q̄ a deo vicini illi eterno patri ſūt: q̄ iter
ipſos ⁊ hunc nulli alijs ſpūs interfūt: qui ipm ī me
diacius contēplātur ⁊ ſuis bonis eternis pfectius
perfruūtur. Quale putas propinat gaudium de
nature ſue nobilitate/ quale de contemplationis
claritate/ quale de dilectiōis ſinceritate. hij ergo
hoc eſt illi qui ſeraphin noīantur/ iſtud cōuiuium
ordinant ardore diuine caritatis. Cherubin ſplen-
dore eterne claritatis/ throni equitate diuine ma-
ieſtatis/ dñationes de dñandi ſup eos excellēcia/
principatus de principandi inferioribus magnifi-
cencia/ poteſtates de auctoritate malignos ſpirit⁹
cohercendi/ virtutes de poteſtate miracula faciē-
di/ archangeli de dignitate ſupiora nunciandi/ an-
geli de agilitate diuine ſciencie ſecreta reuelādi.
Ecce vides qualiter ſinguli mentes beatorū cele-
ſtibus gaudijs paſcūtur de hijs que ab illa ſuper
celeſti aula ſpeciali⁹ ī munere receperūt. Nec em̄
mirandū q̄ hec p̄dicta ⁊ multa alia nobis illi bea-
ti ſpiritus in noſtrū propinant conuiuiū/ qui tam
fideliter in hac lachrymarū valle nos cuſtodiu-
nt ⁊ nos ad illā beatitudinis patriā pducere totis virib⁹
concupiſcūt. Bernardus. O ſi quis cognosceret
qua cura et ſollicitudine illi beati ſpūs interfunt

cantantibus/assunt orantibus/insunt meditantibus/supsumt quiescentibus/presunt pcurantibus
O aia: si vel vnā micam que cadit de mēsa in hoc
cōuiuio apto ore sūpsisses: puto q̄ hanc pegrina-
tionē extrūc paciēter tolerares/ puto si vnā guttā
de vino potus eius degustasses: oēm huius seculi
dulcedinē fastidires. Gregori⁹ in moralibus. Si
cor semel in celestibus per degustationē supple-
gitur/mox q̄ abiecta sint cernit que prius alta vi-
debatur. O aia mea dilecta de iuiuio patriarcha-
rū prophetarū apłoz martiz p̄fessorz 7 virginū
qui per alios sex filios non īmerito sex filios quid
dicā. Unusquisq; enī horz in suo cōuiuio tot pro-
ponit fercula quot habuit in hac vita virtutum o-
pera/7 quis enarrare sufficiat q̄tū gaudiū quelibet
aia suscipiat de sc̄toz patriarcharū huilitate
et simplicitate/prophetarū credulitate 7 fidelitate/
apłoz caritate et magna diligentia/martyrū
stabilitate et patiētia/confessorz pietate 7 clemē-
cia/virginū castitate 7 cōtinentia. Reuera lingua
et vox deficit/q; intellectus capere nō sufficit q̄-
tū sit gaudiū angeloz choris interesse/cū beatissi-
mis spiritibus glorie conditoris assistere/pntem
vultum dei cernere incertam. s. l. v. nullo mortis
metu af. incorp̄petue m. lo. vel repleti. Nec gre-
gorius. O q̄ felix erit tibi hec dies cum fueris ad
hereditatem patrum tuorum reuersa et cū oībus

279
hīs inestimabili gaudio fueris assūpta: et ad thas-
lamū summi regis feliciter introducta. Jam nūc
expergiscere. o aīa: cum illa famosissima regina
cū aromatribus virtutum/ cum thesauris bonorū
operum/ cum magno apparatu celestium deside-
riorum. Ascende in illam iherl'm supernam et con-
templare diligēter singula/ et vide q' veritas vin-
cit famam/ gloria exuperat oēm loquelam. et tūc
incipies dicere cum beato petro in magno cordis
iubilo. domine bonum est nos hic esse/ hec patria
hic pater/ hec soror/ hic frater. O dñe p'mitte nos
hic esse et abhinc nūq' discedere. Ambrosius. fu-
giamus o anima in patriam verissimam q' illic pa-
tria ad quem conditi sumus/ patria in qua creati
sumus/ mansio segura/ iherl'm superna que est ma-
ter nostra. Anselmus. O anima: tātus debet esse
amor tuus in hac mortali vīta et desiderīū perue-
niendi ad quod facta es/ et dolor q' sibi nundum es
et timor ne forte non puenias vt nullam leticiam
sentire valeas nisi de hīs que tibi auxiliū et spem
conferunt pueniendi. Corpus eciam nostrum ex
quatuor elementis est ppositum quatuor dotibus
est remunerandū. Terra tunc habebit eternā im-
mortalitatē/ aqua oīmodā ipassibilitatē/ aer velo-
cē agilitatē/ ignis splēdidissimā claritatē. In sēpi-
terna patria corda beatorū sibi inuicē et claritate
lucēt et puritate translucent. ibi vnusquisq' vult

tas conspicitur: et conscientia penetratur/ ibi cui
libet mētem ab alterius oculis corpulentia nō
abscondit. Scōm bernardum. Ibi mor vbiq̃
voluerit animus statim aderit corpus. Augustin⁹
Sicut animus tunc perfectissime obedit creatori
ita corp⁹ promptissime obtemperabit suo motori
ibi erunt omnes sensus in actibus suis/ ibi oculus
videbit decorē speciosissimū/ gustus sapiet saporē
dulcissimū/ olofactus odorabit odore suauissimū/
tactus amplexabitur obiectum deliciosissimū/ au
ditus innouabitur personū locundissimū. Rece
dat ergo amor pñtis vite/ o aīa et accedat amor vi
te aduenientis/ vbi nulla aduersitas turbat/ nulla
necessitas āgustat/ nulla molestia inquietat/ sed p
hennis leticia regnat/ ibi esse nostrum nō habebit
mutationem/ nosse nostrum non habebit errorem
amare nostrum non habebit offensionē ibi aberit
deformitas et oīs infirmitas/ omnis tarditas/ om
nis corruptio/ ibi celum nouum ibi terra noua/ ibi
similes erimus angelis dei/ et si nō etate: certe tñ
felicitate/ ibi vita sine morte/ iuuentus sine sene
cture/ ibi gaudiū sine tristitia/ pax sine discordia/
voluntas sine iniuria/ lux sine tenebris/ regnū ex
perp cōmutatiōis/ ibi quicquid volueris erit/ quid
quid nolueris nō erit. Cōsidera etiā q̃tū gaudeat
animus tu⁹ cū resūperit tale corpus quale iā au
disti: non tale quale cū ingenti dolore sustinuisti et

281
cū magno certamine defecisti de quo sepi⁹ timēs
et impaciens patienter et irascens clementer di-
xisti. quis me liberabit de corpore mortis huius.
Non certe tale sed iam perfecte obediens et spiri-
tuale tale inq̃ tale quod tibi erit in contemplatio-
nis studium et in eternum felicitatis augmentum
Certum esse em̃ q̃ ipsa anima nunq̃ resurrectionē
corporis appeteret si resumptū ⁊ quātūcūq̃ glo-
riosum diuinam cōtemplationē impediret. Non
nunq̃ autem scōm sentēciam et doctrinam augu-
stini. ipse sancte anime desiderant eius resurrectio-
nem et expectant ipsius iteratam vnionem. quia
ipsarum sine eo non potest consummari felicitas/
nec saciari iocunditas/ et ad eam vehementer de-
siderant q̃ etiam equaliter eoz cōtemplationem
impedit et retardat. Bernardus. O misera caro
et fetida et feda vnde tibi hec gloria q̃ anime san-
cte quas deus insignauit ymagine proprio rede-
mit sanguine/ te desiderant et expectāt. et ipsarū
sine te nō potest consumari felicitas nec saciari io-
cunditas. Augustinus. Cū ipsa aīa hoc corpus nō
animale iā sed spirituale receperit pfectū sue na-
ture modū obediens et imparās cōiuiificās et vi-
uificās tunc ineffabili felicitate fiet vt sit ei glorie
quod fuit sarcine. ¶ O anima: cogita qualis
tūc erit gloria cum induta fueris illa stola noua et
splendida ornata cū lapide precioso idest corpore

glorificato: in quo tunc fulgebunt gemme preciosissime quomodo sunt virtutes in mēte. Quis enī enarrare sufficeret q̄ tū gaudiū q̄ stupēdā glām q̄ incōprehensibilem laudē habitura sis pro eo q̄ corpus propriū tam viriliter p̄r clipeū castitatis et cōtinētie sup̄asti: pro eo q̄ mundū tam potēter fugiēdo ⁊ despiciēdo debellasti/ diabolū tam p̄u dēter per bellū resistēcie effugasti. Et quid plura de singulis et omnibus cogitatiōibus inordinatis motis tā viriliter restitisti. Et adhuc q̄d plura: de singulis cogitatiōibus affectionibus virtuosis specialē et eternam laudem recipies. Igitur consulo o aīa: vt iam per promissa tanq̄ excitata ⁊ inuitata ad tuū autorizē te cōuertas: et quantū gaudium ab illo illi beati spiritus recipiant diligenter consideres/et aduertas illud bonū quam sit delectabile quod continet iocūditatem oīm bonoz in se non quale in rebus creatis experti sumus sed tñ differens quantum differt creator a creatura. qui hoc bono fruetur/ quidquid volet erit/ quidquid nōlet non erit. Anselmus. Beata vita cum se que facilius quā enarrari potest cuius cursus sine termino/visus sine fastidio/ refectio sine cibo. Sub antiquis perpetuisq̄ gaudiis semp noua iocunditas/ ⁊ sine timore amittēdi p̄tinuata felicitas/ vbi oīs error a ratione dolor a volūtate oīs timor a memoria mira serenitas/ plena suauitas/ omniū

bonorum sine fastidio eterna securitas. O anima
 quantū putas gaudēt ⁊ letantur qui illud eterni-
 tatis speculū iugiter contēplantur in quo oīa pre-
 terita pñtia ⁊ futura que sua beatitudine ppetūt
 aprissime speculantur. Augustinus. Dū ad illam
 supnam lucem patris luminū venerimus: totū qđ
 in creaturis esse potest intelligamus. Anselmus.
 Tūc iusti faciēt oīa que deus fecit scienda ⁊ quid
 est quod nescire possent qui scientē omnia vident
 fulgētius. Sicut nobis p speculū trina nobis vi-
 sio demonstratur qz videlz nos ipsos speculū ⁊ qđ
 quid pñs est videmus sic p speculū diuine maie-
 statis atqz claritatis ipsum deū nosmetipsos ⁊ cre-
 aturas alias cognoscemus. O aīa: que naturaliter
 scire desideras hoc speculū videre affecta in
 illo studere ⁊ legere desidera qz hoc semel vidisse
 est oīa didicisse. ibi reuera stulticia reputabit pla-
 tonis theozica/ aristotelis philosophia/ ptholo-
 mei astronomia/ qz quod hic de veritate intelligi-
 mus minima pars est eoz q ignoramus. Sed tūc
 videbis ⁊ afflues ⁊ mirabitur ⁊ dilatabit cor tuū.

¶ Anima.

Et quid videbo?

¶ Homo

Regem celī in decore suo. Beda. Splēdor regis
 eterne glorie est tante pulchritudinis tāteqz dul-
 cedis vt etiā ipsi angeli q sole sūt incōparabiliter

fi

clariores faciant non possunt. Tu ergo afflues de
licis in stupēda diuine claritatis visione mirabili
in tui ipsius deliciosa cōsideratiōe dilataberis in
oīm creaturaz pfecta speculatiōe. O cōtēplatio
stupēda et admirabilis, o cōsideratio deliciosa et
delectabilis, o speculatio gaudiosa et ineffabilis
O q̄ dignū dictū est de te, dñe deus meus melior
est dies vna in atris tuis sup milia, qm̄ mille anni
ante ocl̄os tuos tanq̄ dies hesterni q̄ p̄terit. Et
scōz augu. Tāta est p̄critudo supne gl̄ie tanta est
iocunditas eterne lucis: vt etiā si non liceret in ea
amplius delectari q̄ vnus diei hora propter hoc
solum innumerabiles vite dies pleni delitiis et cir
cumluentia bonorum tēporalium ratione merito
q̄ despicerētur. Tā cū pulchra est et tā suavis vt
ea visa nō possit aliqd apli⁹ delectari. oīm vincit
dulcedinem, oīm concupiscentiam exuperat.

¶ Anima.

Est ne aliqd aliud cuius visio delectet: cui⁹ cōtē
platio letificet.

¶ Homo

O s̄ia: q̄uis hec sola sufficerent si nulla alia ades
sent. est tñ adhuc vna vt de altaz oīm innumerabi
liū iocunda visione taceā: q̄ mirabiliter oīm spiri
tuū mētes letificat, et miro quod nescio quo inesti
mabili gaudio oīm beatā creaturā delectat. vide
re. s. illius celestis regine deificā claritatē, et sue
beatissime prolis glorificatā humanitatē. Om̄is

o aīa vñ cogitare sufficiat. q̄tū gaudīū generat:
illā matrē mīe/ reginā pietatis et clemēcie videre
iam nō recūbētē cū puulo vagiētē ī p̄sepio cui oēs
chori angloꝝ famulant vñ dño. Jā nō circūfētē
et q̄rentē cū lachrymis illū cū pdiderat eū triduo
sz eū nunc īspiciētē in sempiterno gaudio. iam em̄
nō turbabit cū eo fugiēs ī egiptū a facie herodis
q̄ ipse ascēdit ī celū z herodes descēdit in infernū
iā nō turbata erga plūma q̄ fecerūt filio suo iudei:
q̄ oīa sūt subiecta ei. certe nō eiulantē/ vociferan
tē/ z clamantē: quis michi det vt ego moriar p̄te
fili mi cū staret prope vnigenitū filiū suū moriētē
et pendentē in patibulo. iā nō lamentantē lachry
mabiliter cum sibi dare discipulus pro magistro
seruus pro dño quasi alienus pro vnigenito et di
lectissimo filio suo. sed hāc q̄dā propter nos tam
miserā/ tot meroꝝ plenā/ iā nūc īestimabiliter
sup choros angloꝝ et oēm creaturā exaltatā re
gnantē cū xp̄o felici gl̄ia in trinitatis palatio. O
aīa: mēte deuota p̄tracta q̄ sit plenū oī suauitate
gaudiū. videre hoīem hoīs cōditoꝝ. feminā oīm
cōditoꝝ genitricē. iesū fratṛ nostrū quōd pditū
obiectū et despectū: nūc inuētū/ nūc reuersū/ nūc
regnantē/ nūc oībus imperātē. O quis michi det
vt videā fratṛ meū suggestē vbera matris mee
vt inueniā te foras et osculer te labiis deuotionis
amplecter brachiis dilectionis: et iam nemo me
fij

despiciat cū introduxero te in cubiculū cū dulce-
dine suauissime fruitionis. hāc visionem desidera-
bat ille deuotus anselmus in meditationibus qñ
dicebat. O dulcissime puer qñ te video: qñ ante
faciē tuā apparebo: qñ satiabor pulchritudinē tua
qñ videbo vultū desiderabilem in quē desiderant
angeli prospicere. ve aīe: te nō amanti te nō que-
renti/que si mūdum diligis: pctis seruis. nūq̃ es
quieta/nūq̃ segura. nichil queso sine te nichil pla-
ceat/vl̃ dulcescat/nichil speciosū nichil p̃ter te
ardeat/p̃ciosū/vilescāt oīa p̃ter te. Quod tibi
est aduersū. michi sit molestū: et tuū beneplacitū
sit meū īdeficiēs desiderīū. Tedeat gaudere sine
te/delectet gaudere tecū: z flere tecū. O bōe iesu
si tā dulce ē flere de te: q̃ dulce erit gaudere de te
Idem anselmus. O iesu iā amore vidēdi dñz deū
creatorē meū cernēdi iesū fratrē meū et redēpto-
rem meū deficio/iā desiderio intueđi matrē virgi-
nem vulneratā ingemisco. O qñ videbo gaudium
meū qđ desidero/qñ apparebit gl̃ia quā esurio. o
qñ veniet cōsolator meus quem expecto. O si qñ
inebriabor ab vbertate domus eius aīq̃ suspiro.

¶ Anima

Jam graue est michi vidēdi omnem creaturam
quia nimis incōparabiliter supereminet eius pul-
critudo a quo processerunt hec omnia.

¶ Domo

O anima: oīa expecta cum patientia vt crescant
tua desideria. quia scriptū est modicum et non vi-
debitis me/et iterū modicum et videbitis me.

¶ Anima

O homo: modicū lōgū modicū nimis proluxū. qz
et si modica sūt merita lingua tñ sunt desideria.

¶ Homo

O aīa: si lōgua et magna vidētur tua desideria q-
bus estuas ad eternā claritatē: q̄to putas deside-
rio estuare debes ad eternā bonitatem pfecte dili-
gēdā z sūmā maiestātē eternaliter possidēdā. Si
em̄ oīa sūme diligeres: quomodo de visione gau-
deres z bene videres z diligeres. z cū secura mē-
te nō possideres quomodo beata pmaneres. Jbi
ergo amabimus et videbimus. Ipse em̄ finis est
desiderioz nroz qui sine fine videbit sine fastidio
amabit sine fatigatiōe in sūma felicitate i eternū
laudabit. Audi quid de p̄dictis oīb⁹ celestib⁹ gau-
diis deuotus anselmus dicit in fine prologiū. z
attēd e q̄ delectabile est illud bonū qđ continet iō-
cūditatē oīm bonoz. Si est iocūda vita creata q̄
iocūda creatrix effēcia. si iocūda salus facta q̄ ioc-
cunda salus q̄ fecit oīa. si amabilis est sapiēcia de-
creaturis q̄ delectabilis est illa q̄ est de rebus in-
creatis. Cur ergo p multa vagaris q̄rendo bona
creata: ama vnū in quo sunt oīa. Si delectat pul-
chritudo: fulge bunt iusti sicut sol. si libertas aut
f iij

fortitudo. similes erunt angelis dei in celo/ si lingua
et salubris vita/ ibi sanitas eterna/ si facieras aut
ebrietas/ satiabunt gloria domini. inebriabunt ab uber
tate domus dei/ si melodia/ ibi canunt angeli. si so
cietas et amicitie/ ibi sanctorum societas et omnis una
voluntas/ si temporum: eterna longitudo. O cor
humanum/ cor indigens/ cor exoptum erunas in mo
obrutum erumnis. quantum gauderes. si omnibus a
bundares. Interroga scintilla tua si capere possunt
quantum gaudium sit de tanta beatitudine. vir capiet
gaudium proprium: quomodo capax erit tot et tan
torum gaudiorum/ quantus est numerus electorum
ibi unusquisque tantum diligit proximum quantum se
ipsum: et de suo gaudio gaudet quantum eum diligit.
Ita etiam quisque plus estimatione de dei visione
quantum de sua et omnium electorum gaudet felicitate. quia
sicut deum toto corde/ tota anima/ et tota mente
diligit: ita ad plenitudinem illius gaudij totum cor
tota anima/ tota mens non sufficit. quia tantum gaude
bunt: quantum amabunt. tantum amabunt: quantum videbunt
certe nec oculus vidit nec auris audiuit/ nec cor
homo ascendit quantum amabunt et cognoscunt. Oro
deus meus ut cognoscam te/ amen te/ ut eternaliter
gaudeam de te/ et si non possum ad plenum in
hac vita: crescat tamen noticia. et amor ut ibi sine
plena gaudia: hic sint in spe. ibi in re. ¶ Domine
pater per filium tuum hic consulis in me iubes petere